

ANT

İşçi Partisi
Kurultayı'nın
bütün
tafsilatı

Haftalık Dergi • 19 Kasım 1968 • Sayı 99 • 125 Kuruş

..
TÜSTAV

BEN...
BEN...
BEN...
BEN...
BEN...
...

HAFTANIN
NOTLARI

Atatürk anıldı

■ Atatürk, ölümünün otuzuncu yılında, yurdun her yanında düzenlenen törenlerle anılmıştır. Anma törenlerinde özellikle son günlerde artan irtica hareketleri üzerinde durulmuş, Atatürk'ün antiemperyalist ve devrimci niteliği ele alınmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği ise Atatürk'ü «Amerikan üslerini gördükçe senin öldüğünü daha iyi anlıyoruz», «Mustafa Kemal'in Türkiye'sinde NATO'ya, ikili anlaşmalara hayır» yazılı dövizlerle anmışlar ve bu dövizleri Tak-sim'deki Atatürk anıtına bırakmışlardır. Almanya'daki toplumcu işçilerle öğrencilerin kurdugu «Türk Toplumcular Ocakı», Bonn'daki Büyükelçilik binası önünde «Bizim görüşümüze göre Atatürk» konulu bir konferans düzenlemiş, ancak elçiliğin daveti ile önceden tertibat alan Alman polisi tarafından konferansa engel olunmuştur. Bu arada Nürnberg, Stuttgart, Münich ve Berlin'den gelen başka bir öğrenci grubunun Köln'deki Türk işçi yurtlarına beyannameler dağıtarak «Atatürk'ün bilinmeyen taraflarını anlatacaklarını» bildirmelerinden sonra bazı grupların tahrikyle işçilerle öğrenciler arasında kavgalar olmuştur.

Hareket tiyatrosu

■ İstanbul'daki genç devrimcilerin kurduğu «Devrim için hareket» tiyatrosu Beylerbeyi parkında Boğaz köprüsü ve gecekondu sorunuyla ilgili bir temsil verirken, tiyatronun dört oyuncusu ile iki seyirci genç nezaret altına alınmışlardır. Halkı hükümet aleyhine tahrik ve müsaadesiz gösteri yaptıkları iddiasıyla tutuklananlar, Ali Özgentürk, Doğan Soyuner, Hamdi Uluşan ve Sadık Karamustafa adlı üniversitelerle Orhan Akay ve Haldun Karacabey adlarındaki seyircilerdir. İfadeleri alınırken emniyet amirinin yanında polis olmayan bazı AP'lilerin bulunduğunu söyleyen gençleri mahkeme serbest bırakmıştır.

ANT'a yeni dava

■ ANT'nın 3 Eylül sayısında yayınlanan «Mustafa Kemal'e İhanet Büyüyor» başlıklı yazıdan dolayı sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında «Cumhurbaşkanına hakareti» iddiasıyla Ceza Kanununun 158. maddesine göre yeni bir soruşturma daha açılmıştır. Adı geçen yazıda Cumhurbaşkanı Sunay'ın 30 Ağustos'ta verdiği demec ele alınarak Amerikan 6. Filosu ve NATO ile ilgili görüşleri leştirilmekte idi.

Nixon'a suikast

■ New York'un Brooklyn kesimi savcısı, yeni Amerika Cumhurbaşkanı Nixon'u öldürmek üzere hazırlanmış bir komplonun meydana çıkarıldığını açıklamıştır. Bu komplo ile ilgili olarak Yemenli Raci Namer ile oğulları Hüseyin ve Abdo yakalanmışlar, suikast sanığı olarak yakalanan diğer dört kişi ise sorgularından sonra serbest bırakılmışlardır. Komployu kimliği açıklanmayan 35 yaşındaki bir şahsın telefonla haber verdiği bildirilmektedir. Amerikan gizli servisleri sözcüsü, Yemenli'lerin yakalanmaları sırasında bir (M1) tüfeği ile bir karabina ele geçirildiğini belirtmektedir. Olaydan sonra Robert Kennedy'ye yapılan suikast da gözönüne alınarak Amerika'daki Arap göçmenleri kimin teşvik ettiği üzerinde durulmuştur. Kahire'de yayınlanan Mısır hükümetinin yarı resmi sözcüsü El Ahram gazetesi ise, suikast teşebbüsü iddiasının New York'taki Yahudi cemaati tarafından tertiplenmiş bir oyun olduğunu ileri sürmektedir.

Karaborsa

■ Fik, demir, çelik ve çimento dan sonra cam fiyatları da yüzde 20 - 50 artmış ve cam karaborsası başlamıştır. Çayirova cam fabrikasında Almanların yaptığı firmanın aylarca önce çıkması üzerine piyasaya elde kalan stoklar sürülmüş ve ayrıca 1968 için de 750 bin dolarlık pencere camı ihraç edilmiştir. Yakında bütün piyasada görülecek olan fiyat artışlarının ve karaborsanın günden güne hızlanan ekonomik krize, kesilen dış yardımlara ve önemli ölçüde yükselen dış borçlara paralel olarak zaten çıkmazda olan Türkiye ekonomisini ve Türkiye halkın perişan edeceği anlaşılmaktadır.

Casus adayları

■ NATO'yu iyice sarsan casusluk olaylarından sonra karşı casusluk servislerini takviye karar veren Belçika, bu amaçla 108 casus arandığını Resmi Gazete'de yayınladığı büyük bir ilanla açıklamıştır. Bu ilanda, alınacak NATO casuslarında aranılan bütün nitelikler de yer almaktadır. NATO'nun casus aradığını ilan etmesi bütün dünyada mizah konusu olmuştur. Çekoslovakya olaylarının NATO ülkeleri arasındaki derin fikir ayrılığını ortaya çıkarması üzerine başlayan NATO Bakanlar Konseyi toplantısı, iki ayrı fikir çevresinde kümelenen ülkeler arasında çatışma yaratmaktadır. Brüksel'deki bu toplantıya katılmak üzere Milli Savunma, Maliye bakanları ve kalabalık bir teknisyen heyeti ile birlikte Ankara'dan hareket

ÇAĞLAYANGİL

eden Çağlayangil ise «NATO'nun bir istikrar unsuru olduğu» yolunda bir demec vermiştir. Dışişleri Bakanının NATO savunma planlama komitesi toplantılarına da katılmasının muhtemel olduğu, bu komitenin toplantılarında özellikle nükleer savunma üzerinde durulacağı belirtilmektedir.

Greve gidiyor

■ Lastik İş Sendikası, 200 işçinin çalıştığı Topkapı'daki Işık Plastik fabrikasında 20 Kasım günü greve gideceğini açıklamıştır. Lastik İş'in bu işyerinde teşkilatlandıktan sonra işvereni toplu sözleşmeye çağırması, fakat toplu sözleşme düzeninden ve iş hayatıyla ilgili mevzuattan haberi bile olmayıp işveren, toplu sözleşme toplantısına gelmemiştir. Ayrıca 200 işçi çalıştırılan işyerinde dörtte üçe yakın bir çoğunluğu 9 - 16 yaşlarındaki çocukların teşkil ettiği ve işverenin bunları sigorta bile ettirmediği ortaya çıkmıştır. İşverenin bu tutumunu karşısında grev kararı alan Lastik İş Sendikasının grevi bütün toplumcu kuruluşlarca desteklenmektedir.

Siyah iktidar

■ Boston'un zenci kesiminde üç medeni haklar savunucusu zenci polis tarafından vurularak öldürülmüş, iki lider de tutuklanmıştır. Polis ise, liderleri zencilerden kurulu bir grubun öldürdüğünü, olayların Amerika'daki ağır zencilerle ilgili olmayanlar arasındaki bir çatışmadan ibaret olduğunu ileri sürmektedir.

Kapatıldı

■ Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi, «Din görevlileri yardımlaşma Dernekleri Federasyonu»nu dini politikaya alet ettiği gerekçesiyle kapatmıştır. 360 derneğin bağlı olduğu federasyonun 60 bin kadar üyesi bulunmaktadır. Merkezi Ankara'da bulunan Federasyon'un kapatılmasına sebep, 1966 sonunda ve 1967 başında çeşitli olaylar dolayısıyla yayınladığı bildiri ve bültenlerde suç unsuru görülerek dava açılmasıdır. Bu bültenlerde özellikle İbrahim Elmalı olayları dolayısıyla devlet başkanına ve İnönü'nün şahsına yöneltilmiş politik ithamlar yer almaktadır. Ankara Toplu Asliye Ceza Mahkemesi Federasyon yöneticilerini para cezasına makûm ettikten sonra savcılığa başvurarak Federasyon'un kapatılmasını istemiş, bunun üzerine, 4. Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açılmıştır.

Komisyonlar!

■ Meclislerin birleşik toplantısında, AP iktidarı zamanında kurulmuş olan altı soruşturma komisyonunun, başkanlığın yaptığı üç davete rağmen otuz aydan beri bir türlü toplanmadığı ve bu arada görev sürelerinin bittiği belirtilmiştir.

Büyük Amerika!

■ Bizdeki Amerikan uçakları Türkiye'yi «Küçük Amerika» yapmak için uğraşırken Amerika'lı ekonomist ve politika uzmanı Prof. Ferdinand Lundberg, yayınladığı «Amerika'nın gerçekteki sosyolojik ve ekonomik strukturu» ile ilgili etüdünde, «Büyük Amerika'nın asıl yüzünü ortaya koymaktadır. Lundberg, Amerika'daki hayat standardının Asya ve Avrupa'lıları cebzetmesine rağmen, nüfusun yüzde 27 sinin bütün millî servetin üçte ikisini yönetmekte olduğunu ve 183 milyon insan içinde ancak 200 bin Amerikalı'nın kapitalist önemi olan üretim araçlarını ellerinde tuttuklarını belirtmektedir. Buna karşılık yalnız 626.797 yönetici, serbest iş adamı ve emeklinin (nüfusun yüzde 1,3'ünden azı) senelik geliri 30 bin doların üstündedir. Amerika'da belli bir sınıf işe gark prensesleri ve seyhler gibi bir hayat sürmekte, özel uçakları ile seyahat etmektedir. Lundberg, 200 kadar süper zenginlerin de servetlerinin ne olduğundan bile habersiz olduğunu ifade etmektedir.

Bilim ödülleri!

■ «Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu»nun 1968 yılı bilim ödülleri Prof. Bahattin Baysal, Prof. Feza Gürsey ve Ord. Prof. Hatip Berker kazanmıştır. Yurt dışında olan Berker'in bulunamadığı törende, iki bilim adamına ödülleri Cumhurbaşkanı Sunay vermiştir. Ödül alan üç profesörün de dış memleketlerde özellikle Amerika'da yetiştirmeleri, dersler vermeleri ve ANT'nın geçen yıl da belirttiği gibi Türkiye'de yetişen hiçbir bilim adamı yokmuşçasına ödülleri bu gibi kişilere verilmesi endişe yaratmaktadır.

Pakistan muhalefet lideri tutuklandı

Pakistan'ın eski dışişleri bakanı ve şimdiki muhalefet lideri Zulfikar Ali Butto ve 14 taraftarı, Lahor'da Pakistan savunma kanununa göre tutuklanmıştır. Hükümete mahkemeye sevk etmeksizin belirsiz bir süre tutuklama yetkisi veren antidemokratik kanunun uygulanmasına Butto'nun son günlerdeki şiddetli muhalefeti sebep olmuştur. Butto, çeşitli şehirlerdeki konuşmalarında demokratik bir hükümete ihtiyaç duyulduğunu belirtmiş ve Eyüp Han hükümetini yermişti. Bu konuşmalar üzerine binlerce Pakistanlı ve öğrencilerin giriştikleri protesto hareketleri özellikle Amerikan üslerine yönelmişti. Rawalpindi'de başlayıp öteki noktalara yayılan gösteriler sırasında 8 kişi ölmüş, 9'u polis olmak üzere 27 kişi yaralanmıştır. Rawalpindi'nin askeri birlikler tarafından işgalinden, sokağa çıkma yasası konulmasından sonra 37 kişi tutuklanmıştır. Pegaver'de yapılan bir tören sırasında da davetliler arasında oturan cumhurbaşkanı Eyüp Han'a genç bir Pakistanlı tarafından 25 metrelik mesafeden tabanca ile ateş edilmiş, fakat leahet kaydedilmemiştir. Suikast teşebbüsünden sonra Butto'nun öğrencilerden gösterilere son vermesini istemesi talep edilmişse de Butto öğrencilerin diktatörlüğe karşı savaglıkları gerekçesiyle bu teklifi reddetmiştir. Butto'nun tutuklanmasına sebep de bu teklifi reddetmesi olmuştur.

AP'de temizlik

■ Büyük kongreye doğru AP içindeki mücadele hızını artırmış, Mehmet Turgut ve arkadaşları, «Yeminlileri parlamentoya komisyonlarından da temizlemeye başlamışlardır. «Yeminliler» dışındaki üyelere de AP Millet Meclisi Grup Yönetim Kurulu, dört yıldan beri Bütçe - Plan Karma Komisyon Başkanlığını yapan İsmet Sezgin'i Dilekçe Komisyonu üyeliğine aday göstermiştir. Sezgin'den boşalan Karma Komisyon adaylığına ise İhsan Gürsal seçilmiştir. 4 yıldan beri bütçe komisyonu sözcülüğünü yapan Nuri Bayar Sağlık Komisyonu üyeliğine, Mesut Erez de onun yerine aday gösterilmiştir.

Y. Kemal yaralandı

■ Arkadaşımız Yagar Kemal, Ankara'da gece yarısı bir tiyatrodan çıktığı sırada oğlu Rağit Gökçeli ile birlikte, mahiyeti henüz aydınlanamayan bir trafik olayında yaralanmıştır. Çankaya polisi karakolunun önünde karşıdan gelen bir otomobil birdenbire direksiyon kırarak üzerlerine doğru gelmiş ve her ikisinin de yaralanmasına sebep olmuştur. Doğan Toksöz adındaki sanık, olayda kasıt olmadığını, düşen sigarasını almak için eğildiği sırada otomobilin rota değiştirdiğini ileri sürmüştü de, emniyetteki soruşturmanın bir takım reaksiyoner tipler tarafından ısrarla izlenmek istenmesi şüpheler uyandırmaktadır.

Bayar'ın İrade'si

■ Eski DP'ileri toplayıp «Biz tarihi görevimize devam ediyoruz. Bundan sonra da partiler üstü bir politika takip edeceğiz» diyen Bayar'ın arzusu yerine getirilerek İrade adlı bir gazete çıkartılmıştır. İrade Gazetesi ile uzaktan ya da yakından hukukun ilişkisi olmadığı öne sürülen Bayar, bundan böyle arada sırada kaleme alacağı imzalı ya da imzasız bayraktarlar partiler üstü politikasını sürdürecektir. Bayar bu yolla, aynı zamanda, Süleyman İktidari'nin başına şimdiki kadar dolaylı olarak ulaştırmaya çalıştığı düşünce ve görüşlerini açık açık ortaya koyma imkânını da bulmuştur.

Asayiş berkemâl!

■ Gaziantep Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezenen'in iki polis öldüren kaatil zanıyla vurduğu 16 yaşındaki gencin ölümü olaylara yol açmış, ayaklanan halk ellerinde «Emniyet bizim mi, Sükan'ın mı?», «Gaziantep tekin değildir!» yazılı dövizler olduğu halde hükümet konağını taşlamıştır. Olay sırasında Vali ve vilayettekiler dışarı çıkmamışlardır. Halk ayrıca iki karakola da hücum etmiş ve birini legal altına almıştır. Vali, şehirde güvenliği sağlayabilmek için askeri makamlara yetki vermiştir. Olaylarda beş araç tahrip edilmiş, iki kişi de yaralanmıştır. Askeri birlikler ancak geç vakit şehirde duruma hakim olabilmislerdir.

Şah'a direniş

■ İstanbul'da öğrenim yapmakta olan İranlı öğrenciler, ülkelerinde geçen yıldan beri sürmekte olan baskı hareketlerini protesto için konsolosluk binasının bahçesinde bir basın toplantısı yapmışlar ve konsolosluğa bir protesto çeteli koymuşlardır. Geçen yılda 400 öğrencinin tutuklandığını, bunlardan 8'sinin Kürdistan'da, 3'ünün Tahran'da öldürüldüğünü açıklayan İranlı gençler, ayrıca üniversitenin açılışından bu yana Şiraz'da 56, İsfahan'da 4 öğrencinin tutuklandığını ve gizli mahkemelerde 8'inin ölüm cezasına çarptırıldığını belirterek konsolostan hesap sormak istemişlerdir. Direniş hareketi, İran Öğrenci Federasyonu'nca bütün ülkelerde sürdürülecektir.

Sartre beraat etti

■ Radyoda ünlü Fransız düşünürü Jean Paul Sartre'in Küba üzerine yazdığı bir kitabı eleştirirken başbakanlığın ikazı üzerine haklarında komünizm propagandası yaptıkları iddiasıyla dava açılan Olcay Aral, Ayfer Alpay, Adalet Ağaoğlu, Türküye Atabev ve Şahin Alpay, 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde beraat etmişlerdir.

Serbest bırakıldı

■ Marx ve Engels'in «Komünist Manifestosu»na kitap halinde yayımlayan Süleyman Ege 1. Şube tarafından yakalanarak tutuklanmak istemişse de, yargıçlar tarafından serbest bırakılmıştır.

DOĞAN ÖZGÜDEN

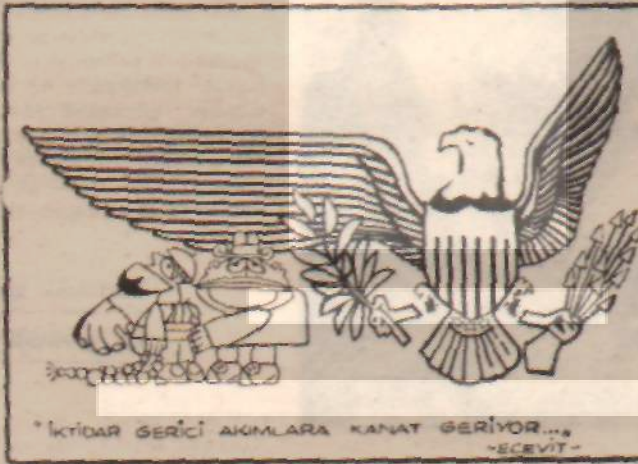
ÜÇÜNCÜ YOL!..

EVET, açık konuşmak gerekir. Türkiye İşçi Partisi'nin Üçüncü Büyük Kurultayı, beklenen, önlenen kurultay değildi. Seçim öncesinde kurultay daha yapıcı kararlar alabilir, daha güçlü bir yönetim kadrosu kurabilir, sosyalist hareketi daha toplayıcı bir çizgi çizebilirdi. Olmadı. Gerçekten 15 bin liraya büyük salonlar tutulurken, oy pusulası bastırılması unutulmuştu. Birbirlerine en ağır ve en çirkin suçlamalarda bulunanlar az değildi. Mesecileri emekçilere anlatmaktan uzak konuşmalarla çok vakit kaybedildi. İhtiraslar çarpıyordu. Sosyalistlikle bağdaşmayacak kulis faaliyetleri temel sorunlar üzerinde çalışmayı arka plana itmişti. Bir çok meselelerde işin içyüzünü anlamadan partimalkalar kalkıyor, alkışlar birbirini kovalıyordu... Bunların hepsi oldu. Daha da kötüler oldu. Mesela, kurultayda bir numaralı mesele olarak ele alınacağı bildirilen gençlik sorunu üzerine dört günde tek kelime konuşulmadı. Gençler tarafından bu konuda kongre başkanlığına verilen öneriler hasıraltı edildi, gençlik sorununun görüşülmesi yerine 2,5 saatlik yemek tatilleri verildi. Bir yandan İktidarın, bir yandan CHP'nin suçladığı devrimci gençliğe Türkiye'nin tek sosyalist partisi dahi doğru dürüst sahip çıkamadı. Hele o teorik tartışmalar... Beş yıl önce alıncı hazırlanmış olan ve «sosyalizm» sözcüğünü dahi ihtiva etmeyen programın yetersizliği ortada iken, gerek Aybar'ın, gerekse muhaliflerinin o programı kendilerine göre yorumlayarak yaptıkları konuşmalarla havanda su dövüldü.

AMA bütün bunlar bir sosyalist partiyi topyekûn mahkûm etmek, tamamen kötümser olmak için yeter sebep midir? Elbette az gelişmiş bir ülkenin sosyalist örgütü de içinde mücadele verdiği bozuk düzenin bir takım hastalıklarıyla malul olacaktır. Genel başkan da, yöneticileri de, milletvekilleri de, delegeleri de, yazarları da bundan münezzehe değildir. Ama hepsini birleştiren olumlu bir nokta vardır: Düzeni değiştirmek... Düzeni değiştirmek isteyenlerin kendilerini de yenilemek, kendilerini de agnak mücadelesidir. Ancak bu mücadeleyi fert fert yürütmek mümkün olmadığı içindir ki, tarih boyunca mücadeleler örgüt halinde verilmiştir. Bu politik mücadele olmuştur. Politikamızın kapitalistini olduğu gibi sosyalistini de reddetmek, politik mücadeleye karşı çıkmak, bireyciliğin, oportünizmin ta kendisidir. Kaldı ki, bütün olumsuz görünümler yanında son TİP Kurultayı'nın pırıl pırıl parlayan bir gerçeği vardır: Tabanın sesi... Türkiye'nin dört bir yanından gelip kurultayda konuşan delegeler partinin gelişmesi ve sosyalist hareketin güçlenmesi için çok olumlu görüşler getirmişlerdir. Değerlendirme yaparken bu sese kulak tıkamak mümkün müdür?

KURULTAY sonrasına tablosu şudur: Şimdiki kadar daha çok bir «lider partisi» hüviyetinde gelişen Türkiye İşçi Partisi, bundan böyle, bir çok sosyalist partilerde olduğu gibi yönetim kadrosunda muhafazet kanadını da ihtiva eden ve çeşitli sosyalist görüşlerin tartışılmasına açık bulunan bir parti haline gelecektir. Son Kurultay'ın getirdiği en önemli yenilik şüphesiz budur. Bu tartışmalar muhakkak ki partiye dinamizm kazandıracaktır. Yeni yönetim kadrosu, delegelerin de getirdikleri görüşleri dikkate alarak bugünden gelişen çeşitli görüşlerin sentezini sağlayacak bir çalışmaya girişmelidir. Bu çalışmalarda, yetersizliği sabit olan şimdiki parti programıyla da bağını kalamamalı ve Türkiye sosyalizminin esaslarını en sağlıklı biçimde saptayacak yeni bir program çalışması için imkân hazırlamalıdır. Nitekim, Kurultay'da çıkan görüşlerin dışında beliren bu «Üçüncü Yol», yeni seçilen Merkez Yürütme Kurulu'nun bazı üyeleri de benimsediklerini açıklamışlardır. Gençlik konusunda Kurultay'ın gösterdiği affedilmez ihmali yeni seçilen kurullar mutlaka gidermek ve gençlik sorununa önemle eğilmek zorundadır. Ve herhalde bütün bunların ötesinde partiyi gerçekten sosyalist ve devrimci bir parti haline getirmek için, oy hesaplarının dışında, sağlam bir militan kadro yetiştirilmesi de yeni yöneticilerin kaçınılmaz görevidir.

GÖZ GÖRE ÇETİN

10 Kasım'da Atatürk Müzesi tatil yaptı

ÜÇÜNCÜ KURULTAY TİP İÇİN YENİ BİR DÖNEM AÇTI

TİP GENEL BAŞKANI MEHMET ALİ AYBAR
— Büyük Kongre'de bir yalnız adam —

TÜRKİYE İşçi Partisi'nin üst kademesinde bir sü-
re önce patlak veren anlaşmaz-
lık nihayet geçen hafta Anka-
ra'da toplanan Üçüncü Büyük
Kurultay'da, Türkiye'nin dört
bir yanından gelen delegelere
bizzat anlaşmazlıkta taraf olan
kişilerin ağızlarından resmen a-
çıklanmış ve partinin tarihinde
ilk defa olarak iki kanat genel
yönetim kurulu seçimlerine iki
ayrı liste halinde katılmıştır.
Neticede her iki görüşün tem-
silcileri de Genel Yönetim Ku-
rulu'nda temsil edilmek imkânı-
nı bulmuş ve yine tarihinde ilk
defa olarak TİP, muhalefet ka-
nadının da mevcut olduğu bir
kadro ile yönetilmeye başlan-
mıştır.

Ancak Üçüncü Büyük Kong-
re'nin getirdiği en ilgi çekici
gelişme, bu iki kanadın da di-
şında görünen ve Üçüncü Büyük
Kongre'ye başkanlık eden İsta-
nbul Milletvekili Çetin Altan'
ın kongre biter bitmez çalıştığı
gazetede partinin bütün yöneti-
cilerine karşı en seviyesiz şekil-
de saldırıya geçmesi ve **parti-
nin yönetimine el koymaktan**
söz etmeye başlaması olmuştur.
TİP'in üçüncü büyük kongresi
ve kongre sonrası gelişmeler,
Türkiye'deki sosyalist hareket
için gerçekten tarihi bir dönüm
noktası teşkil etmektedir.

250'ye yakın delegenin iştiraki-
yle açılan kongrede açış ko-
nuşmasını yapan Genel Baş-
kan Aybar, Genel Yönetim Ku-
rulu'nun bir kısım üyeleri ile
anlaşmazlığa düşmesine sebep
olan bazı görüşlerini daha ihti-
yath bir ifade ile dile getirmiş-
tir.

Anlaşmazlık konusu, Sadun
Aren ve arkadaşlarının hazırla-
dığı 70 imzalı bir önerge ile,
Aybar'ın konuşmasından he-
men sonra kongreye getirilmiş
ve yeterli imzayı taşıdığı için
otomatikman kongre gündemi-
ne alınmıştır. Ancak Kongre
Başkanı Çetin Altan, teklifin
gündemdeki sırasının tesbitini
daha sonraya bırakmıştır.

Daha sonra Genel Yönetim
Kurulu'nun 94 sayılı faaliyet
raporu okunmuştur. Bu raporda
da anlaşmazlık konusu mesele-
lerin gayet ihtiyath bir dille ge-
çleştirildiği dikkati çekmiştir. Bu
arada, Genel Yönetim Kurulu
faaliyet raporunun Merkez Yür-
rütme Kurulu'nda görüşülmesi
sırasında Prof. Sadun Aren'in
rapora tümüyle muhalif kaldığı
öğrenilmiştir.

Faaliyet raporu üzerinde de-
legelerin eleştirileri, orta say-
falarımızda da okuyacağınız gi-
bi çok olumlu olmuş, tabanın
temsilcileri partinin gelişmesiyle
ilgili önemli görüşler getir-
mişlerdir.

Rapor üzerinde delegelerin
dörtte biri söz almış, başlangıç-
ta 20'er dakikalık, daha sonra
kapan darlığı dolayısıyla 10'ar
dakikalık konuşmalarla genel
yönetim kurulunu eleştirmişler-
dir. Rapor üzerinde konuşan
delegelerin, hiçbir siyasi parti
kongresinde rastlanmayan bir
etana eleştirel, TİP'in taba-
nadaki hayatiyetli ve dinami-

ni göstermesi bakımından bü-
yük anlam taşımaktadır.

Ancak delegelerin eleştirileri
sırasında, kongre başkanı Çetin
Altan ana mektebini yöneten
bir mürebbiye edasıyla konu-
macılara sık sık yerli yersiz
müdahalelerde bulunmuş, bazı-
larıyla alay etmiş, genel kuru-
la nasihatler vermeğe kalkış-
mıştır.

Genel Yönetim Kurulu adına
Tarık Ziya Ekinci, Kemal Sül-
ker ve Kemal Nebioğlu eleştiril-
eri cevaplandırdıktan sonra sı-
ra Genel Yönetim Kurulu'ndaki
ihtilafın kongrede görüşülme za-
manının tesbitine gelmiştir. Bu
sırada, Aybar'ı destekleyen sen-
dikaçıların ve doğu delegeleri-
nin hazırladığı 112 imzalı bir ö-
nerge başkanlık divanına veril-
miştir. Meselenin kongrede gö-
rüşülmesini önlemek amacı gü-
tülü anlaşılan önergede anla-
mazlık konusunun gündemin se-
çimler maddesinden sonraki
maddeye alınması önerilmekteydi.
Gerekçe olarak da, bu konu-
da konuşmaları gereken Genel
Yönetim Kurulu üyelerinin, tü-
züğün 15. maddesine göre yeni
seçimler yapıncaya kadar gö-
revlerinin devam ettiği, bu iti-
barla meseleyi tartışamayacak-
ları ileri sürülmekteydi. Oysa
Sadun Aren ve arkadaşları, me-
selenin seçimlerden önce gö-
rüşülmesi gerektiğini, delegelerin

seçecekleri kişiler hakkında an-
cak bu anlaşmazlığın ıcyüzünü
öğrendikten sonra isabetli hü-
kümler verebileceklerini söyli-
yorlardı. Seçimler yapıldıktan
sonra meselenin görüşülmesinin
hiçbir pratik faydası olmaya-
cağı gibi, esasen saatlerce sü-
ren yorucu seçim çalışmaların-
dan sonra enine boyuna bir tar-
tışma yapılması da mümkün ol-
mayacaktı.

Kongrenin havasını adama-
kılı elektrikleştiren bu önleyi-
ci önerge üzerinde başkan dört
kişiyi söz vermiş, iki kişi leh-
te, iki kişi aleyhte konuşmuştur.
Kemal Nebioğlu, tüzüğün 7.
maddesine göre genel yönetim
kurulu üyelerinin kurul kararıyla
bağlı olduklarını, tüzüğün 15.
maddesine göre ancak yeni se-

çimler yapıldıktan sonra genel
yönetim kurulu üyelerinin bu
sıfatlarının kalkmış olacağını,
bu itibarla seçimden önce bu
konuda konuşamayacaklarını il-
leri sürmüştür. Ancak genel ku-
rulun giddetli tepkisi karşısında
Nebioğlu, tüzüğün 15. madde-
sinde değişiklik yapıldığı tak-
dirde meselenin seçimlerden ö-
nce görüşülmesini kabul edebile-
ceğini bildirmiş ve bir de-
ğişiklik önergesi vermiştir. Bu ö-
nerge, genel yönetim kurulu ü-
yelerinin bu sıfatlarının yeni se-
çim yapıldıktan sonra değil, ib-
radan sonra kalkması ve on-
ların da seçimden önce konu-
ma hakkına sahip olmalarını
öngörüyordu.

Önergenin kabulünden sonra
genel kurul, üst kademelerdeki
anlaşmazlığın görüşülmesini 10.
madde olarak gündeme almış
ve böylece meselenin seçimler-
den önce tartışılması mümkün
olmuştur.

Bu arada tartışmaya kimlerin
katılacağı konusunda da görüş
ayrışıkları belirmiştir. Bazı de-
legeler tartışmaya herkesin ka-
tılması görüşünü savunurken,
bu tartışmaların partiyi tam
bir çıkmaza götürmesi endişesi-
ni taşıyanlar toplayıcı bir for-
mül aramaya başlamışlardır.

Partideki anlaşmaz- lık görüşülüyor...

Hatırlanacağı üzere, Genel
Yönetim Kurulu'nda da anla-
mazlık tartışılırken İdris K9-
çükömer, bir «üçüncü yola» tek-
lif etmiş ve meselenin sınırlı bir
süre içinde ve hazırızlık olarak
sonuca bağlanması yerine, bu-
gün için yetersiz ve gelişmelerle
dolmuş olan, «sosyalizm» sözcüğü-
nü dahi ihtiva etmeyen parti
programının 1969 seçimlerinden
sonra toplanacak bir kongrede
kesin şeklini almak üzere geniş
kadrolu bir bilim kurulunda
gözden geçirilip değiştirilmesini
ve Türkiye sosyalizmine bu şe-
kilde açıklık kazandırılmasını
önermişti.

Küçükömer'in bu «üçüncü
yola» önerisinin de kongrece ö-
ğrenilmesini sağlamak üzere Mu-
rat Sarıca, gerek Mehmet Ali
Aybar ile, gerekse Sadun Aren
ile gerekli temasları yapıp mu-
tabakatlarını aldıktan sonra,
başkanlığa bir önerge vererek
Merkez Yürütme Kurulu'nda
Aybar'a karşı çıkan Beşler ile
İdris Küçükömer'e yarıyollar sa-

at, Genel Başkan Aybar'a da 2,5
saat konuşma hakkı verilmesi-
ni teklif etmiştir. Teklif kong-
renin büyük çoğunluğunca ka-
bul edilmiştir.

Anlaşmazlığın görüşülmesi,
sadece partililer arasında değil,
parti dışı çevrelerde de büyük
ilgi görmüş ve akşam saat 19'
dan gece yarısına kadar süren
konuşmaları oldukça büyük bir
topluluk dikkatle izlemiştir.

İlk olarak konuşan Prof. Sa-
dun Aren sözlerine şöyle başla-
mıştır: «Meseleye girmeden ev-
vel şunu kesinlikle söylemek ist-
erim ki, bu ihtilafın sonunda
partimizden hiçbir kopma olma-
yacaktır. Ve büyük kongrenin
vereceği karara, herhalde bü-
tün arkadaşlarımız, partinin
tüzüğü ve programı gereğince
gelecek kongreye kadar saygılı
olacaklardır. Bu atmosfer içi-
nde bu müzakereler cereyan et-
meli ve hadiseleri bu açıdan
değerlendirmelisiniz. İkinci nok-
ta: Şimdi tartışmakta olduğum-
uz ihtilafı, demokratik dev-
rim - ondan sonra sosyalizm
seklindeki ihtilaf arasında hiç-
bir ilgi yoktur. Partimizin bu
konudaki öteden beri almış ol-
duğu karar ve tutum devam e-
decektir.» Aren'in bu sözleri,
«liderden çok liderci» olan bazı
kişilerin Beşler hakkında yapı-
tıkları çeşitli dedikoduların asıl-
sızlığına kesinlikle ortaya koy-
muş ve kongrenin bütün dele-
geleri tarafından büyük tezahür-
atla karşılanmıştır.

Aren bundan sonra ihtilafın
seyrini anlatmış ve Aybar ile
anlaşmazlığa düştükleri noktaları
biri birer açıklamıştır. (A-
ren'in bu konuşmasının özeti
10. sayfamızdadır.)

Daha sonra Behice Boran ko-
nuşmuş ve o da partinin birliği-
nin bozulmayacağı konusunda
delegelere garanti vererek şöyle
denmiştir: «Bir çok delege arka-
daşlarımız gelerek bana şahsen
bazı endişelerini ifade ettiler.
Ne oluyor, parti bölünüyor mu,
birlik bozuluyor mu? Partinin
bölünmesi, birliğinin bozulması
gibi bir husus söz konusu de-
ğildir. Bu fikir tartışmaları, parti-
mizin olgunlaşmakta olduğunu,
çocukluk çağından yetişlik çağı-
na doğru aşama almakta oldu-
ğunu göstermektedir.» Boran,
daha sonra Aybar ile ihtilafın
nedenlerini açıklamıştır. (Bo-
ran'ın konuşmasının özeti de 10.
sayfamızdadır.)

Minnettallah Haydaroglu da
yarın saatlik konuşmasında ih-
tilafı kendi açısından izah ede-
rek kongreye şu uyarımda bu-

AREN VE HAYDAROĞLU

— Bu bir kopma hareketi değildir —

BEHİCE BORAN VE SARGIN

— Fikir tartışmaları partiye dinamizm getirecektir —

AKŞAMCI ÇETİN ALTAN
— Bir Egosantrik! —

İnmiştir: «Bizler kişilerin ar-son günlerde kendiliğinden hürriyetçi sosyalizm sloganını attı ortaya. Bunun üzerine münakaşalar çıktı. Başkan her akhna geleni parti adına söyleyemez. Biz hürriyete karşı çıkmıyoruz. Esasen sosyalizmin insanların hürriyetine karşı çıkabileceğini düşünmek akhna alacağı iş değildir. Sosyalizm sosyalizmdir. Hiçbir sıfat takılmaz. Ona bir takım sıfatlar takmağa kalktık mı, sosyalizm kendi sıfatından çıkar.»

Beşler'in tek sendikacı mensubu olan Şaban Erik'in konuşması büyük tezahüratla karşılanmış ve bir çok delegeler kendisini sarılıp öperek kutlamışlardır. Bundan sonra «Üçüncü Yolcu» açıklamak üzere mikrofonu alan İdris Küçükömer, esaslarını 7. sayfamızda okuyacağınız konuşmasını yapmağa başlamıştır. Aybar'ın ve Boran'ın hatalarını eleştirerek konuya giren Küçükömer dünyayı ekonomik ve politik durumunu tahlil ettikten sonra Türkiye'nin sınıf gerçeklerini incelemeye başlamış, ancak Başkan Çetin Altan bu sırada konuşma süresinin dolduğunu ve konuşmasını keseceğini Küçükömer'e ihtar etmiştir. Meselenin tam olarak ortaya konulabilmesi için daha uzun zamana ihtiyaç olduğunu gören bazı delegeler başkanlık divanına Küçükömer'in konuşma süresinin uzatılması için önergeler vermişlerse de, Başkan Çetin Altan keyfi bir tutumla bunları oylamaya dahi koymamış ve teklifini tam olarak açıklamasına imkân vermeden konuşmayı yarıda kesmiştir. Altan'ın bu tutumu, 3. Büyük Kongre'nin bir çıkar yol bulma ihtimalini ortadan kaldırmıştır.

Bundan sonra Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, büyük tezahürat arasında mikrofonu almış ve özetini 11. sayfamızda okuyacağınız konuşmasıyla Beşler'in eleştirilerine cevap vermiştir. Aybar konuşmasının sonunda olayın seyrini şöyle anlatmıştır: «Bazı Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin benî Hürriyetçi Sosyalizm kelimesini kullanmamam için ikaz ettikleri doğrudur. Benim de bunun kullanılması lazım geldiğine inancım kesindi ve kesindir. Bundan ötürü bu arkadaşlarıma «teori bakımından bir yanlışlık varsa gösterin, derhal geri alıyorum. Bu sözün kullanılması halkımızın hoşuna gitmezse, bunu geri alırım, başka yol araştırırız» dedim. «Bu parti içinde, özellikle genç kardeşleriniz ara-

Kurultay'dan Notlar...

● Türkiye İşçi Partisi'nin Üçüncü Büyük Kurultayı Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda toplandı. Çalışmalar ilk üç günü burada yapıldı. Son gün ise bir düğün salonunda toplandı. Selim Sırrı Tarcan Salonu'nda üç gün süre ile, en gerilimli anlarda bile dinleyici sıralarının yarı yarıya boş olması parti sorumluları için gerçekten düşündürücü bir durum idi.

● Kurultay'da bir sosyalist partiye yakışmayacak biçimsel davranışlar da vardı. Örneğin 94 sayfalık faaliyet raporunun okunması Kurultay'ın birinci gününü aldı. Merkez Yürütme Kurulu üyeleri tarafından nöbetle okunan rapor bütün üyelere dağıtılmıştı. Bu yüzden okunması altı saat süren raporu hiç kimse dinlemedi, delegeler bu süreyi kullu yapmakla geçirdiler.

● Kongre Başkanı Çetin Altan ilk günkü ciddi tutumuna karşılık sonradan toplantıyı tamamen Karakuşü hükümlerle yönetmeye başladı. Kürsiye çıkan delegelerin çoğu ile alay etti. Partinin teorik meseleleri üzerine konuşan delegelere «faaliyet raporu ile ilgili değildin» diyerek sık sık müdahalede bulundu. Bu yüzden zaman zaman kongre başkanı ile delegeler arasında çatışmalar oldu.

● Kongrenin en ilgi çekici konuşmacılarından birisi Aydın Delegesi Orhan Çubukçu idi. Orhan Çubukçu partinin görüşlerini basitleştirmiş gemalar ve tablolar halinde köylülere nasıl izah ettiklerini açıkladı. Çubukçu'nun açıkladığı bu çalışma örneği bir çok delegeler tarafından benimsendi. Kendi bölgelerine döndüklerinde aynı metodu uygulayacaklarını söylediler.

● Parti kongresinin teorik tartışmalar dolayısıyla bir çıkmaza sürüklenmesi endişesi bütün delegelere hâkimdi. Trabzon Delegesi Atilla Asut da bu endişeyi dile getirerek «Malatya Kongresi'ni de en kritik anında sağduyu kurtarmıştı. Bu kongreyi de herhalde solduğu kurtaracaktır» dedi.

● Parti tüzüğüne göre genel yönetim kurulu ve haysiyet divanı seçimleri üç turda yapılmaktadır. Birinci turda oyların üçte ikisini alanlar seçilmiş sayılmakta. kalan üyelükler için ikinci tur yapılmakta.

bu turda da üçte iki oy alamayan üyeler üçüncü tura gitmekte ve üç turda aldıkları oyların toplamı sıraya konularak kimlerin seçildiği anlaşılmaktadır. Bu usulün fazla zaman aldığı düşünülerek seçimin tek oylamada alınan oy sırasına göre yapılması teklif edildi, fakat kongre teklifi reddetti. Bu yüzden salı günü saat 15'te başlayan oylama 17 saat sürdü ve ancak ertesi sabah saat 8'de sonuçlandı.

● Birinci turun tasnifleri biterken, Kemal Nebioğlu kongre başkanına hiç kimse için baraj aşmadığını açıkladı. Sonra bir hata olduğu ileri sürüldü. 10 dakikalık bir çalışmadan sonra Kemal Nebioğlu, sadece Mehmet Ali Aybar'ın birinci turda baraj aşmış olduğunu bildirdi.

● 142. maddenin çilekeş mahkûmu Şadi Alkılıç, büyük kongreye çektiği başarı telgrafında «Bütün dünya sosyalistlerini, komşu ve uzaktakileri ve de Türk sosyalistlerini ayırdetmeden seviyorum. Ayrılsak vuruluruz. Sosyalist sosyalisttir. İşçi - aydın diye bölünemez. Türkiye'nin tek kurtuluş yolu sosyalizmdir» diyordu. Alkılıç'ın telgrafi uzun uzun alkışlandı.

● 233 delegenin hemen hemen yarısı genel yönetim kurulu için adaylık koymuştu. Bu yüzden adayların ilan edildiği kara tahtada isimleri sığdıracak yer bulmak büyük bir mesele oldu.

● Oy tasnifi için bir komisyon kurulmuştu. Ancak bir süre sonra komisyonun işi başaramadığı bildirilerek Kemal Nebioğlu tarafından kongre başkanının da izin alınarak delegeler olmayan tasnif uzmanları getirildi. Onlar da yetmedi, başka uzmanlar da getirildi. Tasnifler kelimenin tam anlamıyla bir keşmekeş içinde yapıldı.

● Kurultay'da en çok Merkez Yürütme Kurulu'nun sık sık toplanamamasından ve genel başkanı denetleyememesinden şikâyet ediliyordu. Yeni seçilen merkez yürütme kurulunda bu şikâyetler hiç dikkate alınmadı. Zira, kurulun altı üyesi İstanbul'da oturmaktadı.

● Şimdiye kadar TİP'in iki genel sekreterinden birisi işçi, birisi aydın olmuştur. Bu defa aydınlardan genel sekreterliğe talip olan çıkmadığı için iki genel sekreter de işçi kesiminden seçildi.

sında çalkantıya sebebiyet veriyorsa» dediler. «Genç kardeşlerime bu anlatılır, esasen bir çok kolları bunları bilirler» dedim. Ve bu uyarılar kesildi.

Bu uyarıların Merkez Yürütme Kurulu'na genel başkan düşürmeyi istihdaf eden bir takrir şeklinde gelmesinden önce sayın Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin bu uyarıların tekrarlama ve üstelik ortaya attığım hususların bilim yönünden sakat olduğunu ispatlamaları gerekirdi.

Merkez Yürütme Kurulu'na bir takrir olarak gelen bu meseleden bendeniz, o kurulun başkanı olarak ancak masaya oturduğum zaman haberdar oldum. Merkez Yürütme Kurulu'nun gündemleri genellikle Genel Sekreter arkadaş tarafından hazırlanmış ve gündeme alınacak önemli bir şey varsa toplantıdan önce bana sunulurdu. Benim düşürülmem için sunulacak bir takririn en azından bendenize önceden haber verilmesi gerekirdi. Kaldı ki bu acele bir iş de değildi. Yedek üyeler toplantıdan üç dört gün önce keyfiyetten haberdar olmuştular. Böyle bir durumda kalan insanın, bu durumu kendisine karşı bir tertip olarak vasıflandırması haktır.

Bundan sonra Genel Yönetim Kuruluna gitti mesele. Dört gün süren tartışmalardan sonra karara bağlandı. Ancak bu takrirli

imza etmiş olan arkadaşlarımız ve özellikle bunların içinden bazıları, 15 gün sonra toplanacak büyük kongrede mutlaka benim düşürülmem için bir hazırlığa girdiler. Bir taneisini tesadüfen öğrendim.»

Aybar'ın açıklamasına göre, Sivas İl Sekreteri Vahdet Olcayto, Aren'in «Aybar sosyalist değildir. Onu düşürecekiz» dediğini, onu düşürdükten sonra kolektif bir yönetim kurmaktan bahsettiğini, Aybar'ı düşürmek için Sivas delegelerine propaganda yapması için kendisine telkinde bulunduğunu söylemiş, ayrıca bu açıklamasını bir kağıda da yazarak genel başkana vermişti.

Seçim mücadelesi ve sonrası...

Aybar bunları naklettikten sonra «Mektubu okumak zorundayım» diyerek okumuştur. Ancak, gerçeği ne derece yansıttığı bilinmeyen ve Aren'i töhmet altında bulunduran bu mektubun genel başkan tarafından okunması delegelerin büyük çoğunluğu tarafından tasvip edilmemiştir. Nitekim, sırf bu mektubun açıklanması nedeniyle, kendisine merkez yürütme kurulu tavsiye listesinde yer alması teklif edilen Behice Boran, bu listeye girmeyi reddetmiştir.

Aybar, genel kurulu ya Aren ve arkadaşlarını yada kendisini ve arkadaşlarını tercih etmeye davet ederek konuşmasını bitirmiştir.

Gerek Aren ve arkadaşlarının kararlı tutumları, gerekse Aybar'ın kongreyi kesin tercih zorunda bırakması karşısında genel yönetim kurulu seçimine iki tarafı da içine alan ortak bir tavsiye listesiyle gidilmesi imkânsız hale gelmiştir.

Son gün bir düğün salonunda çalışmalarına devam eden kongrede üyelerin getirdikleri bazı teklifler üzerine komisyonun hazırladığı raporlar görüşülerek karara bağlanmıştır.

Ancak bütün kongre boyunca gençlik sorunları hiçbir şekilde görüşme konusu olamamıştır. Oysa, aylarca önce genel merkezden teğkilata gönderilen bir genelgede büyük kongrenin ele alacağı bir numarah meselenin «gençlik meselesi» olduğu bildirilmişti.

Gençliğin temsilcisi olan delegelerden Zülküf Şahin Veysi Sarıöz ve Nabil Yağcı «gençlik meselesi'nin büyük kongrede tartışılması için başkanlığa tam altı önerge vermişler, fakat Çetin Altan bunların hiçbirisini dikkate almamıştır. Son gün öğle üzeri sırf eyemeks için 2.5 saatlik tatil veren Altan, gençlik sorunlarının görüşülmesi için va-

Polisin Zorbalığı

Arkadaşımız Osman Safet Arolat, cumartesi günü öğle üzeri Milliyet Gazetes'i'nin karşısında ve herkesin gözü önünde polisler tarafından zorbalıkla kaçırılmıştır.

Son Saat Mürettephanesi'nde dergimizin hazırlıkları ile meşgul olan Arolat dışarı çıktığı sırada iki sivî polis üzerine girmiş ve kendisini zorla sürükleyerek 34 DF 442 numarahı taksiiye ite kaka bindirip kaçırılmışlardır.

Olaya dergimizin yazı işleri Müdürü Alpay Kabacalı ile mürettep arkadaşlar da tanık olmuşlardır.

Birinci Şube'ye götürüldüğü tahmin edilen Arolat'ın durumu hakkında dergimizin bağlandığı saat kadar resmî makamlardan bilgi almak mümkün olmamıştır.

Kişî hürriyetini ve basın hürriyetini ihlal eden bu zorbalık olayı ve arkadaşımızın akıbeti hakkında geniş bilgiyi gelecek sayımızda vereceğiz.

KEMAL TÜRKLER VE RIZA KUAS KONGREDE
Kurucular Aybar'ı desteklediler... —

plan ısrarlı hatırlatmaları da hiçe sayarak gündemin seçimi maddesine geçmiştir.

Seçimlere bir Merkez Yürütme Kurulu'nun, diğeri Prof. Sadun Aren'in hazırladığı iki tavsiye listesiyle gidilmiştir. Merkez Yürütme Kurulu'nun tavsiye listesine Aybar'a muhalif olanlardan hiç kimse alınmadığı gibi, Aren'in listesinde de Aybar'a yer verilmemiştir. İki listenin dikkati çeken yanlarından biri de, Aybar'ın listesinde aydın kesimi için aday bulmakta güçlük çekilmiş olması, Aren'in listesinde ise işçi kesiminde esendikacılardan çok işçilere yer verilmesidir.

Gerek dört gün süre ile yapılan kulis çalışmalarından, gerekse listelerin tertip gelişinden, Aybar'ın özellikle sendikacılar ve Tarık Ziya Ekinci'nin önderlik ettiği doğu illeri delegeleri tarafından, buna karşılık Aren-İstesinin Ankara delegelerinin çoğunluğu dahil olmak üzere geçitli illerden 70'e yakın delege

tarafından desteklendiği anlaşılmıştır.

Behice Boran ise yukarıda belirttiğimiz nedenle hiçbir listeden aday olmamış ve bu nedeni kongreye açıklamak için söz istemiştir. Ancak Çetin Altan kendisine söz vermemiştir.

Üç tur üzerinden 17 saat süren seçimlerde Aybar'ın listesi (kendisi hariç) ilk turları atlamak için gerekli üçte iki çoğunluğu sağlayamamış ve ancak üçüncü turda seçilebilmiştir. Bu sonuçlar, Aren grubunun Aybar karşısında üçte bir aşkın bir muhalefet gücüne sahip olduğunu ortaya koymuştur. Seçim sonunda 41 kişilik yönetim kuruluna Aren'in listesinden asıl üye olarak sadece Sadun Aren, Şaban Erik ve Yılmaz Yazoğlu girebilmişlerdir. Genel Yönetim Kurulu'nda konuşmak hakkına sahip olan, fakat oy hakkı bulunmayan 20 yedek üyelikten 15'ini de Aren'eiler kazanmış, başka delegeler tarafından bağımsız aday gösterilen Behice Boran da yedek üyeliğe

seçilmiştir. Aren'eil yedek üyeler Haydaroğlu, Bahadın, Sargın, Kurtel, Çelik, Karıcı, Koçak, Birdal, Erden, Ünal, Akan, Doğan, Balkara, Atılal, Kozanoğlu'dur.

Bu durumda, büyük çoğunluğu Aybar taraftarı olan Genel Yönetim Kurulu'nda Aren grubu, oy bakımından olmasa bile söz hakkına sahip olmak bakımından 19 kişilik bir muhalefet kanadı meydana getirmişe muvaffak olmuştur.

Sartları dikkate alınmadan listeye dahil edilerek genel yönetim kurulu üyeliğine seçilen İdris Küçükömer ise, gerekçesini genel başkana telgrafla bildirerek kuruldan istifa etmiştir.

Seçimlerden sonra Genel Başkan Mehmet Ali Aybar sonuçları kendi görüşlerinin başarısı olarak kabul etmiş ve gazetelere verdiği demeçte «Büyük Kongre, alınan kararlarda da görüleceği gibi, benim savunduğum fikirleri tasvip etmiştir, kongre kararı haline getirmiştir. Bu karar hepimizi bağlar, fikir tartışmaları bu kararlara saygı göstererek yapılır» demiştir.

Buna karşılık Sadun Aren «TİP sosyalist bir partidir. Yüzlerce, binlerce sosyalist arkadaş türlü güçlüklerle, baskılara, saldırılara göğüs gererek bu partinin teşkilatını kurmuştur. Ve bugüne kadar da yürütmüştür. Son sıralarda çıkan fikir ayrılıklarını ve onun gelişme yönünü değerlendirirken bu gerçeği daima göz önünde tutmak zorunludur ve sorumluluğu vardır. Bundan dolayıdır ki, büyük kongre de de ifade etmiş olduğumuz görüşlerimizi bundan böyle partinin program ve tüzüğü çerçevesinde kalarak ve somut meseleler geldikçe savunarak yürüteceğiz. Bizden yana sebeplerle hiçbir şekilde partinin birlik ve beraberliğine halel getirilmeyecektir. Biz büyük kongrenin her iki tarafı dinledikten sonra vermiş olduğu kararı (ki bu seçim sonuçlarıyla bellirnektedir) böyle yorumluyoruz» demiştir.

Behice Boran ise «Politik mücadelede gerektiğinde bir kenara çekilmek ve beklemek de vardır. Olayların bundan böyle nasıl gelişeceğini izleyeceğiz. Partiden ayrılmam söz konusu olamaz» diyerek gımdilik pasif durumda kalacağını bildirmiştir.

Seçim sonuçları, parti için ilginç bir durumu daha ortaya çıkartmıştır. Zira, TİP'in Millet Meclisi'ndeki 14 kişilik grubundan 8 kişi, Aren, Kurtel, Selek, Bahadın, Karıcı, Erik, Koçak,

Boran, genel başkana muhaliftirler ve grupta çoğunluktadırlar. Ayrıca TİP'in Senato'daki tek üyesi Fatma Hikmet İsmen de Aybar'a muhalif olduğunu göstermiştir. Bununla beraber, Prof. Aren, parlamentoda kendilerine düşen görevi büyük bir titizlikle yerine getireceklerini belirtmiştir.

Şu halde, TİP'in içinde ve üst kademelerinde güçlü, hattâ parlamento grubunda egemen bir muhalefet kanadı kurulmuştur ve gelecek kongreye kadar da tüzüğe, programa ve kongre kararlarına saygılı olarak tam bir parti disiplini içinde çalışacaklardır.

Bu olumlu gelişmeye karşılık, parti içinde «sosyalistlikle bağdaşamayacak tek hareket, Büyük Kongre'de haddini aşarak bütün delegelere sık sık «sosyalistlik» dersi veren İstanbul Milletvekili Çetin Altan'dan gelmiştir. Evet, Aybar'ın anlaşmazlık konusu olan görüşlerini hem de çok daha sert ifadelerle ilk defa fıkralarında ortaya atan, anlaşmazlık çıktıktan sonra da sanki kendisi hiçbir falso yapmamış gibi Olimp Dağı'na çıkıp gelişmelere yukarıdan bakan, Kurultay öncesinde delegelere herhangi bir uyarımda bulunmak sorumluluğunu dahi duymayan, dört günlük kongre süresince başkanlık divanında Ağah Erozan'vari gösteriler yapmak hevesi yüzünden ciddi bir konuşma yapmaya vakit ayırmayan Çetin Altan'dan...

... Ve Çetin Altan'ın gösterileri!

Salı gecesi daha seçimler sonuçlanmadan «Bu kongre dünya sosyalizm tarihine armağan olmuştur. Hiçbir partide bu kadar seviyeli kongre yapılmamıştır» diyerek kongreye veda ettikten sonra evine kapanan Çetin Altan, Akşam Gazetesinin ikinci sayfasına «egosunu merkez alan bir fıkra döşenerek partinin bütün yöneticilerine, delegelerine en pespaye ifadelerle saldırmıştır.

Üç yıldan beri birlikte çalıştığı arkadaşlarına «Zibidi, Kate, Ne Oldum Delsis» gibi sıfatları yakıştıran Çetin Altan bu yazında tam bir megalomaniye sürükleniyor, Türkiye'de sosyalist hareketin bütün başarılarını «Ben... Ben... Ben... Ben...» diyerek kendisine mal ediyor ve

İDRIS KÜÇÜKÖMER — TİP Programının değiştirilmesini istiyor

diğer sosyalistleri «Çetin Altan'a layık olamamakla suçluyordu! Yıllardır TİP'in sözcüsü durumunda bulunan ve büyük karultaya başkanlık eden Çetin Altan'ın hezeyan halindeki bu saldırıları tabii siyasî gevrelerde bomba tesiri yarattı. Çetin Altan ne yapmak istiyordu? Derhal temaslara geçildi. Akşamcı yazar, kendisiyle konusan parti yöneticilerine «bu hareketlerimi hazmederseniz partide kalabilirim» diyor ve ipleri koparmağa hazır olduğunu belli ediyordu.

Ne var ki, Çetin Altan'ın ertesi gün yazdığı ikinci yazı, gazetelere verdiği demeçler ilk yazısıyla çelişiyordu. Çetin Altan artık bütün parti yöneticilerine meydan okuyordu: Partiye el koyacaktı!.. Gerekirse olağanüstü kongre toplayacaktı... Parti 1969'da başa değil, ayağa bile giremezdi. Sosyalist akımın gelişme yolunu bir kaç kişi taşıyordu. Onlar bir temizlense, «başta Aybar olmak üzere sevimsiz kişilere tasfiye edilsen, sosyalist hareket bir çığ gibi gelişecekti. Bunun için sevimli (!) bir lider lazımdı. Liderin kim olacağı sorusunun cevabı ise Altan'ın demeçlerinde ve yazılarında açıkça okunuyordu: «Ben... Ben... Ben... Ben...»

Çetin Altan'ın başkomutanlığı altında bütün sosyalistler, TİP'çiler, Genç Cephe'ciler, küskün sosyalistler, eski sosyalistler, öfkeli gençler, sendikacılar birleşecekler, Sezar'ın orduları gibi zaferden zafere koçacaklardı! Ancak yeni lider aday, her ihtimale karşı, Ortanın Solu'na yatırım yapmayı da ihmal etmiyor, Ecevit'le olan yakın dostluğundan, onun çalışkanlığından dem vuruyordu. Nitekim bu satırlar ertesi gün Uluşta gerektiği gibi değerlendirilmişti.

Ancak mağrur komutanın savas nâraları uzun ömürlü olmadı... Çetin Altan yazısında sözünü ettiği kuvvetlerden hiçbirini yanında bulmamış, hezeyanlamelerini okuyanlar, hangi cepheden olurlarsa olsunlar, gülmüşlerdi...

Nitekim aradan yirmi dört saat geçmeden Çetin Altan, çalıştıkları servis pardesü satış merkezi haline getirildiği için muha sebeler tarafından ılgal edilen Akşam'daki odasına «sevgi» mesajları yolluyor ve «Bir daha dünyaya gelişimde politikacı gördüm mü, sosyalist olsun, kapitalist olsun, bir kilometre ötesinden geçeceğim... İlk fırsatta gidip politikacı olmaya bir yerde sırtüstü yatacağım. Ve bir daha kim:

— Ben, derse karşısına geçip daha çok:

— Ben, diye bağıracağım» diyordu. Anlaşılan, Ortanın Solu'ndan da yüz bulamamıştı... Ve Çetin Altan için Malik Yolac'ın kumag ticarethanesine dönmekten başka çare kalmamıştı...

TİP'in yeni yöneticileri

Türkiye İşçi Partisi Üçüncü Büyük Kurultayı'nda Genel Yönetim Kurulu, aldıkları oy sırasına göre, şu şekilde kurulmuştur:

İŞÇİ KESİMİ: Rıza Kuas (383), Naci Eren (366), Şaban Yıldız (359), Hüsamettin Güven (355), Sınasi Kaya (348), Kemal Aksoy (331), İlyas Başyılmaz (329), Kemal Türkler (326), İbrahim Çetkin (325), Şevki Erençan (306), Canan Bıçakçı (303), Rahmi Eşsizhan (288), Yaşar Saygıner (286), Şaban Erik (286), Fevzi Kavuk (274), Mehdi Zana (263), Celal Beyaz (258), Kemal Nebioğlu (257), Tahsin Avcı (255), Yılmaz Yazoğlu (240), Abbas Uğurlu (231).

Yedekler: Musa Birdal (229), Yakup Erden (229), Yavuz Ünal (226), Necip Akan (222), Mehmet Ruhi Doğan (220), Mustafa Oksal (216), Mustafa Balkara (215), Metin Atılal (210), Adnan Kozanoğlu (207), Cemil Fazlı (207).

İŞÇİ OLMAYANLAR KESİMİ: Mehmet Ali Aybar (158 - Birinci turda seçilmiştir), Murat Sarıca (385), Yaşar Kemal Göççeli (384), Tarık Ziya Ekinci (365), İdris Küçükömer (351 - Seçildikten sonra istifa etmiştir), Suat Aksoy (341), Mehmet Ali Aslan (339), Kemal Burakay (338), Can Yücel (328), Şükran Kurdakul (324), Atilla Agut (322), Yahya Kanbolat (312), Ayata Beğensel (309), Naci Kutlay (308), Hayrettin Abacı (300), Burhan Cahit Ünal (292), Kemal Sülker (283), Saip Atay (273), Orhan Çubukçu (272), Sadun Aren (253), Ali Göçmen (246).

Yedekler: Behice Boran (245), Yusuf Ziya Bahadın (235), Nihat Sargın (233), Adil Kurtel (219), Mehmet Selik (218), Ali Karıcı (214), Yunus Koçak (210), Rauf Çapan (198), Minnetullah Haydaroğlu (196).

Hayatiyet Divanı ise yine oy sırasına göre şöyle kurulmuştur:

İŞÇİ KESİMİ: Basri Dede (174 - Birinci turda), Mirza Doğan (150 - Birinci turda), Nefat Öktem (362), Salih Özkarakay (213).

Yedekler: Bekir Yenigün (233), Ahmet Kuraneri (214).

İŞÇİ OLMAYANLAR: Nazife Cemgü (152 - Birinci turda), İsmail Hakkı Balamır (160 - Birinci turda), Cemal Hakkı Selek (319).

Yedek: Moris Gabbay (257).

Kongreden sonra toplanan Genel Yönetim Kurulu, genel başkanlığa Mehmet Ali Aybar'ı, genel sekreterliklere Rıza Kuas ve Kemal Nebioğlu'nu seçmiş, Merkez Yürütme Kurulu ise şu şekilde kurulmuştur:

Mehmet Ali Aybar, Rıza Kuas, Şaban Yıldız, Sınasi Kaya, İbrahim Çetkin, Rahmi Eşsizhan, Kemal Nebioğlu, Murat Sarıca, Tarık Ziya Ekinci, Suat Aksoy, Şükran Kurdakul, Yahya Kanbolat, ve Kemal Sülker.

UYGUN ADIM...

TİP'in Programı Değişmelidir

İdris KÜÇÜKÖMER

1- Tekelci uluslararası kapitalizmin etki alanı içinde kalan sömürge yada yarı sömürge ülkelerin temel çelişkisi, bu ülke halkları ile emperyalistler arasındadır. Böyle bir ülke olan Türkiye'nin temel çelişkisi de bu türdendir. Bu çelişkiyi çözerek bağımsızlığa kavuşabiliriz. Bu iş uzun bir süreç için de sosyalizme yol açan adımlarla çözülecektir. Bunun için de emekçi halkın iktidara doğru gidişinde kendisi ile bağlantı kurabilecek dost güçleri ve kendisine karşı olması mümkün güçleri doğru teşhis etmesi gerekir. Yalnız, dost olup olmamayı, süreçte, zaman boyunca dikkate almak zorunludur. Bunun için de sınıf meselelerini doğru görmeliyiz.

Gerçek bağımsızlık hareketi gelişirken, adım adım sosyalizme giden yollar açılırken sınıf mücadelesi şiddetlenilebilir, önce emekçi halka dost görünenler, düşman haline gelebileceklerdir. Burada temel çelişkiyi çözmeye savaşımlar, tali çelişkilerin temel çelişki üzerindeki etkilerini, onun çözümünü kolaylaştırma yönündeki muhtemel baskınlarını doğru değerlendirmelidir. Mesele, bu tali çelişmeleri çözmek üzere açıklamaktan çok, bunların temel çelişkiyi çözmeye götürücü aşırıklarını daha çok eylemde dikkate almaktır. Bunu iki örnekle açıklayalım :

İhtilal neden İngiltere'de değil de Rusya'da olmuştur? İngiltere'de daha keskin olan temel çelişki emperyalist aşamanın bol nimetleriyle kullandırken, Rusya'da işçi sınıfı ile burjuvalar, burjuvalar ile iktidarda olan feodaller feodallerle köylüler arasındaki çelişkiler, kilisenin düştüğü batacak, harbin yarattığı askerî, mali sonuçlar v.s., üst üste küme halinde gelince Rusya kapitalizminin zayıf halkası olmuş ve bilinen ihtilal yapılmıştır. Burada temel çelişki ürenide tali çelişkilerin, üst yapı çelişkilerinin yığıldığı bir durumu görüyoruz. İkinci örnek Türkiye'dir. Türkiye'de üst yapı çelişkisi olan İslamcılık ile batıcı laik gelişmesini, bürokratların ve CHP'nin yaptığı gibi ilerici-gerici çelişkisi biçiminde alıp çözmeye kalkarsak, temel çelişki görülemez ve çözülemez olur. Bu bakımdan 1964 yılında 1. Büyük Kurultay'a alınca öyle değiştirilen TİP programı yetersizdir. Ve üst yapı çelişkilerinin parti içindeki rakip iki grup tarafından da anlaşılmadığı kanısındayım. Sayın Aras üst yapı çelişkilerinin önemini hafife almış; Sayın Aybar ise bunun fantezisini yapmıştır.

2- Tali çelişkilerin temel çelişki üzerindeki ağırlığı ile yaratacağı muhtemel oluşum, ancak dünya çapındaki çelişkiler içinde yerine konulabilir. Çünkü birbirine bağlı ekonomilerde, dünya çapında sınıf mücadelesi şiddetlenirken ulusal seviyede de sınıf mücadelesi şiddetlenir.

Tekelci Amerikan kapitalizminin eksik talebi gidererek sınıf mücadelesini geciktirici araçlarından iktisat, özellikle silahlanma harcamaları ile yaratılan talep ve refah devleti görüşüne uygun olarak içerde sosyal adaletçi harcamalardır. Bunlardan birincisi kapitalizmin temel ilkelerinden özel teğebbüs ve kâr ilkelere uygundur. İkincisi bu ilkelere fedakârlığı getirir. İşte silahlanma yoluyla aranan çare, nicele olarak çok yaygın kapitalist imparatorluğun harcamalarını gerekli olandan aşmış (Vietnam sebebiyle) ve nitel bir güçsüzlüğe sebep olmuştur.

Bu yoldan kapitalizmin güz dönemine girilince iki blok arasında sınıf mücadelesi şiddetlenmiştir. İşte Çekoslovak olayı bu dünya diyalektiği içinde

meydana gelmiştir. Çekoslovak ulusuna ait soyut bir hürriyet olayı değildir bu.

3- Sınıf mücadelesi uluslararası seviyede şiddetlenirken Türkiye'de bağımsızlık için yapılan mücadelede durum nedir? Bağımsızlık kavgasında kimlerin dost, kimlerin karşı olması muhtemeldir?

Bunun için, Türkiye'deki sınıf meselesinin yeterince neden aydınlanmadığını açıklığa kavuşturmakta büyük fayda vardır. Bu noktada 17. yüzyıl sonuna kadar kapitalist merkantilizm bir üretim biçimine geçmeyen Osmanlılar'da zamanla iki cephenin kurulduğunu görüyoruz. Bunlardan biri yenilgi - lonca emeli - ulema'dan meydana gelen İslamcı halk cephesi, diğeri de batıcı yada yenilik taraftarı bürokrat cephesidir. 19. Yüzyılda batıcı bürokratlar, sanayi devrimini yapmış kapitalist Avrupa'ya ülkenin kapılarını, yapılan ticaret anlaşmaları ile sonuna kadar açarak hem imparatorluğun parçalanmasını kolaylaştırmışlar, hem de mevcut üretim güçlerinin (tezgahlar, atölyeler v.s.) tasfiyesine sebep olmuşlardır. Bu tasfiye ile işsiz kalan büyük halk kitleleri halkçı İslamcı cepheyi güçlendirirken, batı üst yapı kurumlarının (kanunlar, eğitim ve kültür kurumları, binaları v.s.) alınışı, emperyalizmin kültür devrimi olarak içeriye girişini kolaylaştırmış; batıcıların meşruiyet hareketi, anayasasıyla, emperyalist etkinin tepe noktasında padişaha karşı halk devlet ilkesini getirirken halkçı-İslamcı cephe padişahıya yanaşmıştır. Bu arada batılama hareketinin getirdiği borçlanmalar devleti Dünyaya Umumi'ye sürüklemiştir. Bir üretim aracı sahibi olmayan bürokratlar geçici olarak sahip oldukları politik güç ile servet sahibi olmuşlar, fakat cumhuriyet dönemine kadar hem yerli üretim güçlerinin tasfiyesine ve hem de parçalanmış imparatorluğa emperyalistlerin yerleşmesine sebep olmuşlardır.

YUNAN'ı yenerek cumhuriyeti bürokrat subaylar kutmuştur. Bunlar da devrim, yenilik, batılama diye batı kapitalizminin üst yapı kurumlarını almaya devam etmişler, üretim güçlerini yeterince geliştirme yolunu bulamadıklarından devlet masrafları değer yaratan emekçi halkın sırtından çıkarmış; ve batıcı laik yaşayışlarıyla halka karşı düşmüşlerdir. Böylece İslamcı-halkçı cephe gücünü muhafaza etmiştir. (Terakkiperver Fırka, Serbest Fırka olayları. Ayan artışı, büyük çiftlik sahipleri de bu cephe dedir) Buna karşı bürokratların Halk Fırkası daima bir azınlık fırkası olmuştur. Bununla beraber bürokratlar şahsi servet edinirken, mevcut üretimi araçları sahiplerinin az da olsa daha güçlenmesini sağlamışlardır. Üretim araçları sahipleri güçlenirken, İkinci Dünya Savaşı sona ermiş ve batı kurumlarına tutkun CHP bürokratları, üretim gücü sahipleri için büyük olanaklar yaratacak yabancı sermaye hareketlerine ve bazı ikili anlaşmalara gitmişlerdir. Daha güçlenen üretim araçları sahipleri ise ekonomik iktidarlarına uygun olarak siyasi iktidara da istemişlerdir. Bunun için bürokratlara karşı İslamcı-halk cephesini kullanarak 1950'de iktidara gelmişlerdir.

BURADA bugün sınıf ve bağımsızlık meselesi ile ilgili anahtar niteliğinde sadece iki önemli husus ortaya koymakla yetineceğim :

a. Emperyalizmin sınırları içinde DP hareketi, başlangıçta üretim güçlerini geliştirerek millî gelirden daha büyük artış sağlamış, fakat emperyalist ekle alanında bir süre sonra bu hız kesilmiş ekonomik güç-

lükler artarken bürokratların hâlâ hakim olduğu CHP laiklik ve anayasa meselelerini rejim meselesi diye getirmiştir! Ve muhalefetini buna göre yürüterek emperyalist partilerin sonucu çıkmaza giren DP'yi batıcı bürokratların subaylar kanadı devirmiştir. Tekrarlanması mümkün olayın önemi şudur : Burjuva tipi üretim aracı sahibi bir sınıf olmadan yapılan batıcı - halk hareket, üretim güçlerinin gelişip sonra duraklamasıyla belirebilecek emekçi gerçek bir sınıf hareketini durdurmaktadır. Çünkü emekçi yığınların geniş ölçüde yer aldığı halkçı-İslamcı cepheden emekçi bir sınıf hareketi doğması, CHP'nin büyük rol oynayarak yarattığı laik-İslamcı üst yapı gelişmesi ile durdurulmaktadır. Bu partilerde patlama (27 Mayıs) bürokratları ve ortaklarını iktidara getirmektedir. Bu ise üretim güçlerinin gelişme hızını daha yavaşlatmaktadır.

Bugün AP de emperyalizm paralelinde DP hareketini tekrarlamakta, hızı düştükçe laik-İslamcı gelişmesi içine düşmekte, AP içinden sınıf hareketi gelişmesi önlenmektedir. Bu sadece emperyalistlere yaramaktadır.

b. Bürokrat ve millî kahraman olan Mustafa Kemal, gerçek bağımsızlığın ekonomik bağımsızlık olduğunu söyledi. Bunun yolunu halk için bulamadığından ekonomik ve politik olarak bağımlı duruma düştük. Bugün yabancı sermaye ortaklıkları ile Türkiye'de sanayileşme adı ile dışa bağlı montaj sanayinin geniş ölçüde kurulduğunu görüyoruz. Bu yoldan emekçilerin nisbi fakirleşmesi ve işsizlik artmaya devam etmektedir.

OYSA biz ne görüyoruz, eskiden beri üretim aracı sahibi olmayan bürokratların subaylar kanadı şimdi üretim araçları sahibi olarak sınıf olmaya yönelmiştir. Bilindiği gibi bütün subayların hissedar olduğu «Ordu Yardımlaşma Ortaklığı» adlı kurumun kaynakları süratle genişlemiş ve bugün yabancı sermaye ile işbirliği yaparak dev montaj (otomobil, kamyon gibi) sanayi kuruluşlarına gitmiştir. Kâr hesabı içinde nerele kadar gidebileceği de tahmin edilebilir.

Öyleyse, Abdülhamid piyesini protesto eden İleri-İlâk Atatürkçü denen kimseler önce Ordu Yardımlaşma Kurumunun bu halini iyi değerlendirmelidirler! Bağımsızlık kavgasından söz ederek bürokratlara işbirliği düşünen geniş cepheceler aynı değerlendirmeyi yapmadan hiçbir yere gidemezler; kendisine sosyalist diyenler de bu ağır gerçekten korkup kaçamazlar.

Sadece yukarıdaki anahtar iki husus sosyalistlerin, sınıf ve bağımsızlık meselelerinde, OHP ve AP'ye karşı bugüne kadar alışagelmis tutumunun gözden geçirilmesini gerektirir. Hele ilerici - gerici gibi sözde ayrımlar süratle bir yana bırakılmalıdır.

Yukarıki hususlar dikkate alındığında, sosyalistler için yeni strateji yöntemleri gerekebilir ve aceleyle getirilmiş, çelişkilerle dolu sosyalist sözcüğünü de bulundurmayan TİP programı bu bakımlardan yetersizdir. Eksen Türkiye'de strateji tartışmaları bu programdan çok sonra başlamıştır. Kısaca, bana göre, mevcut programın olayların gelişinde kalışı TİP'deki tartışmaları tahrik eden objektif sebep olduğu halde, çatışan iki grup da mevcut programı kabul etmektedirler! Nitekim açık olmadığı için bu program bürokrattiktir.

ISCI PARTISININ TABANI DEDI KI

TÜRKİYE İşçi Partisi Üçüncü Kongresi'nde, üst kademede ki çekimlerin birinci derecede ilgi toplaması yüzünden tabanın sesi basında pek yansımamıştır. Oysa Anadolu'da sosyalist mücadeleyi yürüten TIP üyelerinin eleştirileri, partinin yöneticilerine yön gösterecek ve belki de onları kısır çekimlerden kurtaracak nitelikteydi. Önemli olan bu eleştirileri dikkatle dinlemek ve birbiriyle kırmaz çelişen bu görüşlerden olumlu sentezler çıkarabilmektir.

Kongre geçmiş olmakla beraber, TIP'in tabanının sesini, bundan sonraki çalışmalarına ışık tutabilecek bir belge olarak özet halinde yayınlıyoruz. Aşağıdaki konuşmalar, TIP Genel Yönetim Kurulu faaliyet raporunun eleştirilmesi sırasında yapılmıştır:

YALÇIN CERİT — Önemli meselemiz, teşkilatlanmadır. Kurulduğumuz günden beri yedi yıl geçmiştir. Seçimlere girebilmek için bir çok yerde teşkilatımız alelacele kurulmuştur. İlçeler rastgele kurulmuştur. Mesruiyetimizi kabul ettirdikten sonra sosyalist anlamda teşkilatlanmayı yeni baştan ele almak gerektir. Hatta hiç korkmadan, yanlış kurulan ilçeleri yeniden kurmak gerekir. Artık TIP'li olmak için yürekli olmak dönemi geçmiş, aynı zamanda akıllı olmak dönemi başlamıştır.

METİN BİLGİN — Geçen kongrede parti içi kritik ve otokritik meselesinin güçlendirilmesi karar altına alınmıştı. Ama bu uygulanmamıştır. Uygulanmadığı için de kongreye çok az zaman kala Merkez Yürütme Kurulu'nun kendi içinde bile bazı anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Malatya Kongresi'nde bu kritik ve otokritik meselesi oylanırken Genel Başkan Aybar bu teklifi aleyhinde oy kullanmıştı. Bir sosyalist partinin en büyük sorumlusunun kritik ve otokritik karşı olmasının üzerinde durmak lazımdır. Bu kritik ve otokritik sebebiyle bazı arkadaşlarımız parti dışına atılmıştır. Bazı arkadaşlarımız da tahammülsüzlükler nedeniyle pasif duruma girmişlerdir. Bugün hakını yettücü sınıflarla mücadele eden örgütlerle işbirliği yapmak şöyle dursun, parti dışına attığımız kardeşlerimize karşı dahi hoşgörümüz yoktur. Bu da bizim gücümüzü zayıflatmaktadır.

AYTEN OKAN — Seçimden seçime Anadolu halkımızın bilinçlendirilmesi için yeterli değildir. Seçim sonuçları

nın beklediğimiz gibi çıkmaması, bu görüşümüzü kuvvetlendirmektedir. Günden güne artan üyelerimizi eğitmek için ciddi bir eğitim sistemi bugüne kadar bulunmamıştır. Parti içinde militanlar yetiştirecek hazırlayıcı kadroların kurulması gereklidir. İkinci Kongre'nin kararına aykırı olarak, parti içinde kritik ve otokritiğe yer verilmemiştir. Üyelerimiz, haysiyet divanına verilmek endişesiyle düşüncelerini dile getirememektedir. İkinci Büyük Kongremizin kararlarına aykırı olarak, anti-emperyalist mücadelenin halka maledilmesi konusunda da bir çalışma yapılmamıştır. Sosyalizmin kurulabilmesi için anti-emperyalist mücadelenin kazanılması birinci şarttır. Amerika'ya karşı eyleme katılan bütün güçleri birleştirmek gerekir. Gençlik hareketlerine de gereken önem verilmemiştir. Zaman zaman partili gençler eylemin dışında bırakılmak istenmiştir. Meseleler sokaka dökülürse arkasından faşizm gelir endişesi çok yaylıştır. Faşizm bugün Türkiye'de zaten kol gezmektedir. Emperyalizme karşı ortak cepheyi elbette TIP kuracaktır. Ancak, her türlü eylemin dışında kalarak önü olunamaz. Partimizin temel görüşlerinden tayı verilmeden ulusal bağımsızlıktan yana bütün güçlerin beraberliğini sağlamalıyız. Partimizden ayrılan sosyalistlere tekrar saflarımıza katılmak imkânı verilmelidir.

HAMDİ DİNLER — Asıl önemli nokta, genel merkezin illerle irtibatının kopuk olmasıdır. Zonguldak olaylarının asıl nedenlerini genel merkeze bildirdik. Fakat bir süre sonra mecliste bir milletvekili arkadaşımızın bu olayla ilgili konuşmasını okuyunca tepemizden aşağı kaynar sular indi. Benim raporumu okumak zahmetine katlanmamıştı. Bizler oy için değil meselesinden vazgeçmiyiz. Bilinçlenmemiş kitlelerin oyları önemli değildir. Bu şekilde bilimsel sosyalizmden uzaklaşmış olur.

YAVUZ UNAL — Eğer Sovyetler Birliği Çekoslovakya'yı işgal etmemiş olsaydı, partimizde konuşacak bir şey bulamayacaklardık. İşçinin demokratik özgürlüğünden bahsediyoruz. Ancak görüyoruz ki, programda işçi meselesine ikinci planda yer verilmiştir. Genel merkezin teşkilatla bağlantısı yoktur. Partinin her kuruluşu birbirinden habersiz çalışmaktadır. Genel merkez yöneticileri nutuk atmaktan ve seyahat etmekten başka bir şey bilmiyorlar. Atılan sloganlar

da masa başında uyutuluyor. Bu yüzden havada kalyor. 1966'da başa geçeceğiz, diyoruz. Ancak yaz aylarında sayın milletvekillerimiz meclis çalışmalarının acısını çıkartmak için sayfiye yerlerinde bol bol dinleniyorlar. Konuştuğumuz dille de halkın dışında kalyoruz. İşçinin bilimsel öncülüğü diyoruz ama, kongremizden de belli ki, işçinin gücünden, desteğinden, varlığından yoksunuz. Partimizi 12 sendikacı kurmuştur, deniliyor. Niçin kurdukları bilinmemektedir. Başlangıçta kurucuların seçtiği bir sendikacı genel başkan, YTP'den milletvekili adayı olmuştur. Bunlar sendikaların da olduğu gibi partide de işçi adına fetva vermektedirler. Oysa bu arkadaşlarımızın işçilikle uzaktan yakından hiçbir ilgileri yoktur. Bu arkadaşlarımız aldıkları otomobilleriyle, evleriyle övünürler. Aldıkları bol maaş, ödenek, yolluk ve tazminatlarla zaten işçi sınıfından ayrılmışlardır. İşçi olmak özelliğini kaybetmişler, bilinçleriyle olduğu kadar vücutlarıyla da işçiyi unuttular. Yerlerinden gitmemek için çeşitli kongre oyunlarını yaparlar. Genel başkanımız, parti içinde bu oportünist kimseleri kendisine destek almıştır. Bu destek alışı, işçi sınıfının ideolojisi ve partimizin sosyalist eylemi ile ne derece bağdaşmaktadır?

GÜNEY DİNÇ — TIP, 1965'ten bu yana yalnız seçimleri hedef alan bir parti durumuna getirilmiştir. Bu nedendir ki, her hareketimiz, her konuşmamız, her eylemimiz ve her kişisel münasebetimiz seçim platformu içerisinde değerlendirilir olmuştur. Bu nedenle, kişiler birbirinden korkar olmuşlardır. Bu yüzden parti zamanla dinamizmini yitirir hale gelmiştir. Elbette seçim için çalışacağız. Ancak seçim, belirli bir takım çalışmaların sonucudur. Seçim başbaşa bir hareket değildir. Örgütlenme meselesi üzerinde durulmalıdır. Yoksa diğer partilerin durumuna düşmüş ve fırsatçılığın kapısını açmış oluruz. Sosyalizm kendi özünde hürriyetleri bulunduran bir şeydir. Şu halde sosyalizmin ne olduğunu, kendi kuralları içinde, kendi yapısı ve kendi düşüncesi bütünü içinde farklı olmadığını gösterecek, sosyalizmi sosyalizm olarak halka benimseteceğiz. Üst yapı kavramları üzerinde durursak, diğer partilerden farkımız kalmaz. AP Genel Başkanı da, CHP yöneticisi de, başka partilerin sözcüleri de zaten hürriyetten, özgürlükten, insanlara hizmet etmekten bahsediyorlar. Biz bu düşüncemizi bilimsel bir şekilde ve

sosyalist temellere, sınıf meselesine dayandırarak anlatacağız. Bunu yapmazsak sözlerimiz havada kalyor.

RACİ MEHMET — İsterdik ki, bizi temsil eden milletvekilleri seçimden seçime gelip on dakika bir köyde, bir saat bir yerde kalmakla yetinmesinler. Bununla nasıl olur da sosyalizm kurulabilir Türkiye'de? Parti yöneticileri üyelerle ilgilenmemekte, davalarını takip edilmemektedir. Tüzüğün 53. maddesine de bir çare bulunması lazımdır. Sendikacı arkadaşlar, biz işçiyiz, diyorlar. Bu, Hacı Ömer'in bir zamanlar sırtında taşıdığı semeri gösterip aservetini bununla kazandığını demesine benzetmektedir. Onun sözü ne kadar geçerli ise, bu arkadaşların sözü de o kadar geçerlidir.

NACİ KUTLAY — TIP içinde büyük problem, halka gidememektir. İleri geliyor. Milletvekili seçildikleri ile gidip kongre yapmayan arkadaşlarımız var. Hürriyetçi sosyalizm konusuna karşı çıkan arkadaşlar, hiç iş görmemiş insanların haleti ruhiyesi içindedirler. Elbette bozukluk temeldir. Ama günlük ihtiyaçları da karşılamak zorundayız. Doğu Anadolu'da başka dil konuşan bir çok vatandaş var. Bunlar tahkir ediliyor, hastane kapısından kovuluyor. TIP bu gerçekleri kabul ederek eyleme girmelidir.

MÜNİR CERİT — Partimiz sosyalizmden saptırılmak istenmektedir. Bilimsel sosyalizme sırt çevirmektedir. Bu kongrede hepimiz boynumuzun borcu olan görevi yerine getirmeliyiz. 1) Parti ve yurt sorunlarını tam bir bilimsellik içinde ortaya koymak... 2) Partimizin yöneticiler tarafından revizyonizme sürüklendiğini görmek... 3) Bu gidişe karşı koymak, devrimci raydan partinin çıkmasına izin vermemek... Partimizde son iki yılda yönetici hizip diktası kurulmuştur. Partinin en hızlı çalışan organları haysiyet divanları olmuştur. Partimizin emekçi sınıf ve tabakaları işbirliği kurup işçi sınıfı ile birlikte müşterek eyleme sokabildiğini kimse iddia edemez. Bunun nedeni parti stratejisidir. Türkiye emperyalizmin pençesinden kurtulmadıkça TIP'ın iktidara gelmesi ve sosyalizmi kurması tatlı bir hayal olacaktır. Yöneticiler, «Baza geçeceğiz, iktidara geliyoruz» diyerek büyük kitleleri aldatmaktadır. Buna hiç kimsenin hakkı yoktur. Bağımızlık için mücadele ile sosyalizm için mücadelenin aynı

Spor Salonu'nda toplanan TİP. 3. Büyük Kurultayı'nda Türkiye'nin dört bir yanından gelen delegeler toplanmış halde

sey olduğunu söylemek yanlış. Önce milli demokratik devrimin gerçekleştirilmesi lazımdır.

TANJU CILIZOĞLU — Genel Başkan çevresi daima yanlış istihbarat vermiştir. Bir takım anlaşmazlıklar, parti içinde gizli fikirler, art niyetli insanlar varmış gibi abartılmış ve tasfiyeler yapılmıştır.

KEMAL BURKAY — Parti içinde teori tartışmalarının, görüş ayrılıklarının bulunması, partinin eylem düzeyinde canlı olması neticesini doğuracaktır. Değişik görüşler taşıyor diye üyelerin partiden uzaklaştırılması olumlu bir davranış değildir. Bugüne kadarki uygulama aşırı olmuştur. Sosyalist aydınlar kolay yetilmiyor. TİP'in Çekoslovakya Olayları'nı kınaması haklıydı. Fakat bunu burjuva hukuku olan devletler hukuku açısından değerlendirmek hatalıdır. Genel Yönetim Kurulu'nda yetkili kişiler bu konuda görüşlerini açıkladıktan sonra sık sık bu konuya gidilmesi bazı sert tartışmalara yol açmıştır. Vietnam ile Çekoslovakya Olaylarını aynı sepete koymamak lazımdır. Parti dışı çevrelerin getirdiği milli demokratik devrim sloganları, bir görüş olmaktan çok, partiyi yıpratmak için kullanılmaktadır. Örgütlenmenin ve eylemin dışında kalan çevreler genellikle teorik tartışmalar ve dedikoduyu birinci plana getirmişlerdir. Oysa bir Bingöl'de, bir sanayi bölgesi olan Hereke'de dahi sosyalist örgütlenme yapılamadığını da göz önünde tutmak lazımdır. Sosyalistler halka giderken somut meselelerle gitmek zorundadırlar.

ŞİNASI KAYA — Merkez Yürütme Kurulu ve Genel Yönetim Kurulu bazı olaylarda ani kararlar vermesi gerekirken bunu yapamamıştır. Üniversite işgal ve boykot olayları hakkında partinin görüşü ancak bir buçuk ay sonra açıklanmıştır. Boğaz Köprüsü hakkında parti hâlâ görüş açıklamamıştır. Partide, işçi sınıfını eğitmek için, genel başkan ve merkez yürütme kurulu üyelerinin konuş-

malarından başka hiçbir eğitim imkânı yoktur. Sınıfsal eğitimi bugün ancak sendikalar yapabilmektedir. Ne yazık ki, partiyi kuran sendikacılar da sabahdan beri töhmet altında bulundurulmaktadır. Sendikacılara eleştiriyi yöneltirken, işçi sınıfını bilgilendirmek için mücadele edenler ayrı tutulmalıdır. Artık apartman dairelerinde sosyalizm tartışması yapmaktan kurtulup meseleleri kitlelere iletik ettirmek zorundayız.

AHMET BURHANIYELİ — Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu henüz Anadolu'ya gidememiş, İstanbul'da kalmıştır. Üç beş sendikacı bu partiyi istediğimiz yöne çevirebiliriz diyorlar. Bu parti üç beş kişinin malı değildir. Bu sosyalizm değil, sosyalist sosyalizm olur. Biz sendikacıların karşısında değil, sendika ağalarının karşındayız.

NAZIM YAZAR — Partimizin programı, emili demokratik devrim programıdır. Atacağımız adımlar buna uygun olmalıdır. Oportunizm tehlikesiyle karşı karşıyayız. Güller yüzü sosyalizm - güller yüzü olmayan sosyalizm ayırımı, ancak emperyalistlerin hoguna gider. Proletarya partisi oportunistlere pabuç bırakmaz. Milletvekilleri çalışmamışlardır. Burjuva partileri kadar dahi yurdu dolamamışlardır. Soruyorum, genel başkan, genel sekreter ve milletvekilleri kaç köy dolamışlardır?

MUSTAFA ORSAN — Çalışma raporunda köylü ve köy meselelerinden bahsedilmemiştir. İktisadi meselelerde zayıf kalmış için halkımızın ilgisi sağlanamamaktadır. Mehmet Ali Aybar ve Çetin Altan, isimleri günlerce önce ilan edildiği halde Giresun'da bir TİP toplantısına gelmemişlerdir. Madem sosyalist yalan söylemeye diyoruz, buna uymak zorundayız. Köylere sadece seçmenden seçme gidilecek olursa, burjuva partilerine yapılan muameleye maruz kalırız.

ZAFER ÖZTÜRK — İstanbul'da, Ankara'da tabii kimseyi tanı-

mıyor. Orada sosyalistlik yapmak kolay. Gelin Turha'ya «ben sosyalistim, ben TİP'liyim» deyin de görelim... Ben kendime sosyalist s'lsü vermiyorum, asil sosyalist benim...

RAMAZAN İŞIKTAŞ — Hep teorik laflar, Vietnam falan... Vietnam, asil Vietnam benim!

AHMET ARAS — Türkiye sosyalist aşamaya geçince burjuva müesseselerine hayat hakkı verilir mi verilmez mi, bu ancak o zamanın şartlarının tayin edeceği bir husustur. Bugünden tartışılması gereksizdir. Doğu Anadolu'da vatandaşlarımız ayrı dil konuşmaktadır. Türkçe bilmeyen milyonlarca insana, onların dilini kullanmadan bir şey anlatmak mümkün değildir.

KENAN KANTOĞLU — Sayın Aybar'ın son konuşmalarını köylümüz sevince karşılamıştır. Bunu hergün halkla beraber olan, işbirliği yapan bir insan olarak söylüyorum. Genel başkan, sosyalizmin insanlık anlayışını dile getirmiştir.

HIKMET SOYSAL — Devlet memuru olarak sadece jandarmanın, orman korucusunun ve öğretmenin o da sadece bir defa geldiği bir köydenim. Buralarda sosyalizm konuşabilmek biraz zordur. Evlerde sosyalizm tartışması ile köye gidilmez. Sosyalistleri can pazarında görmek isterim.

HAMİT GÖÇMEN — Hep sanayi işçisinden söz ediliyor. Tarım işçilerinin taftı neden edilmiyor. TİP'in aldığı oylar sendikah işçi keshulnin bulunduğu yerlerden değil, tarlada, bağda, bayırda çalışan ırgatın bulunduğu yerlerden gelmiştir.

GÜRKAN RIŞVANOĞLU — İşsizlik ve Pahalılıkla Mücadele Derneği'ne üye olan arkadaşlara «Ya bu dernekten istifa edersin, ya partiden ihraç edilirsin» deniliyormuş. Üyelerin çeşitli gerekçeler ileri sürülerek partiden ihraç edilmelerine biz kesinlikle karşı-

yız. Sayın Aybar'ın ileri sürdüğü hürriyetçi sosyalizm - ceberrut sosyalizm görüşlerine katılmıyorum. Sosyalizmin özünde hürriyet mündemici iken hürriyetçi sosyalizm sözlü etmek, sosyal demokrasiye kayıyormuşuz intibai yaratır. Hürriyetsizlik, bızce, üretin araçlarının emekçilerin elinde bulunmamasından doğan bir keyfettir. Bu değiştirildiği takdirde hürriyet kendiliğinden gelecektir. Ayrıca bir de hürriyetçi sosyalizm anlayışı getirmeyi samimiyetle kabili telif görmüyoruz. Malatya Kongresi'nden sonra ihraç edilenlerin affedilmesi için bir önerge verdik. Bizim isteğimiz, partinin ilk kurulduğu günlerdeki yörlüncesine oturulması, taviyel tutumunu değiştirmesi, kurulduğumuz günlerdeki ruha dönülmüştür. Faaliyetlerimiz de sadece parlamento faaliyeti olarak kalmaktadır. Milletvekillerinin ve merkez yürütme kurulu üyelerinin Anadolu'yu dolamalarını istiyoruz.

SAVAŞ AL — Mücadelemiz anti-kapitalist ve sosyalist bir mücadeledir. Milli Demokratik Devrim aşaması görüşünde olanlara katılmıyorum. Anti-emperyalist mücadele, sosyalist mücadele ile birlikte yürütülecektir. Genel yönetim kurulundaki tartışmaları burada açıklansın, ona göre seçimi mi yapalım, kararımızı verelim.

EROL TEMELKURAN — İzmir'de 6. Filo olayları sırasında partimizden ıfık bekledik. Verilmedi. TİP bazı yeteneksiz, hıska ve gençliğe kapalı kimseleri gençliğe lider diye takdim etmektedir.

SEVKET AYVELİ — Organ olmanın sosyalist bir örgüt olması mümkün değildir. Eğer TİP kurulduktan sonra bir iki yayın organına sahip olsaydı, başarısı daha büyük olurdu. Yayın organı meselesi üzerinde hassasiyetle durulmalıdır.

CEMİL FAZLA — Genel Başkan Aybar bugünkü kritik dönemde kesin olarak Türkiye sosyalizminin çizgisini çizmiştir. Bundan sonra münaakaşalara lüzum görmüyorum.

Sadun Aren'in 11/11/1968 tarihinde TİP Kurultayı'nda yaptığı konuşmadan özetlenmiştir :

«İhtilaf, 28 Eylül 1968 tarihinde ki olağan genel yönetim kurulunda çıkmıştır. Hürriyetçi sosyalizmi deyinimin partimizce resmen tanınması meselesinden çıkmıştır. Bu konu Sayın Aybar'ın genel yönetim kurulunda yapmış olduğu bir konuşma üzerine açılmıştır. Konu henüz genel yönetim kurulunda tartışılmıyken Sayın Aybar, oradaki konuşmasını Çankaya İlçe Kongresi'nde de yapmıştır. Sayın Aybar'ın düşüncelerinde benim kabul edemeyeceğim bir değişiklik olduğunu gördüm ve bir kaç gün sonra kendisine özel olarak bu konuşmaları yapmamasını söyledim. İstanbul İl Kongresi vardı, orada yapmamasını rica ettim. Fakat İstanbul Kongresi'nde de aynı doğrultuda bir konuşma yaptı.

İstanbul Kongresi'nden sonra Ankara'ya döndüğüm zaman bir gün Genel Sekreter Nihat Sargın arkadaşımız bana geldi. Dedi ki :

— Aybar'ın konuşmaları parti teşkilatında büyük çalkantı yaratıyor. Partinin böyle devam etmesinden endişe ediyorum. Ne yapalım?

Bunun üzerine ben, Behice arkadaşımızın da çağırılmasını ve beraberce bir gey düşünülmesini istedim. Telefon ettik, geldi. Konuştuk. Vardığımız karar şu oldu: Kendisine söyleyelim, bu konuşmaları kesin...

Aybar ile Boran arasında daha önceki sert tartışmalar geçtiği için, konuşmayı sadece Sargın'la benim yapmamızı, Boran'ın görüşmede bulunmamasını kararlaştırdık. Nihat Sargın arkadaşımızla beraber parti genel merkezinde Sayın Aybar'a durumu anlattık. Kabul etmedi.

— Beni, bu konuşmaların zamanı yapıldığına, teorik bakımdan yanlış olduğuna ikna edin... İkna edemezsiniz, olmaz, dedi.

İkna etmeğe çalıştık, fakat olmadı, ve :

— Bunlar benim altmış seneye yak-

Sadun Aren ihtilafın seyrini açıklıyor

lağan ömrümün tecrübelerinin sonucudur, dedi. Ankara İl Kongresi'nde de aynı doğrultuda bir konuşma yaptı. Bunun üzerine meseleyi Merkez Yürütme Kurulu'na getirmeye karar verdik. Merkez Yürütme Kurulu Ankara İl Kongresi'nden sonra toplandı.

Daha önce Şaban Erik ve Minnetullah Haydaroglu arkadaşımızın da bu konuşmalardan tedirgin olduğunu biliyorduk. Çarşamba günü Merkez Yürütme Kurulu saat 5'te toplanacaktı. Yarım saat önce Nihat Sargın arkadaşımız hazırladığı bir önergeyi okudu. Önerge tasarısı gibi bir şeydi. İmzalandı. Bu önergenin birinci maddesine göre, Merkez Yürütme Kurulu: şimdiye kadar kendisine düşen kontrol görevini yapmamıştı. Şimdiden sonra yapacaktı.

İkinci maddesi, Malatya Kongremizin kabul etmiş olduğu sosyalizm tanımını veriyor ve «TİP'in sosyalist anlayışı budur. Bunun dışındaki sosyalist anlayışlar ancak bunu söyleyen kişiyi bağlar, partiyi bağlamaz» diyor.

Bunun altı imza edildi ve Başlar o anda çıktı...

Merkez Yürütme Kurulu'nda «Gündem hakkında bir diyeceğiniz var mı?» diye sordu Aybar. Daha sonra öğrendik ki, Nihat arkadaşımız, böyle bir mesele olduğunu söylememiş kendisine. Onun üzerine «Parti içi çalkantıları konuşacağınız dedim. «Ben böyle bir şey biliyordum» dedi. «Müzakere açılırsa anlatırız» dedim.

Müzakere açıldı. Çeşitli arkadaşlar konuştu. Bu arkadaşlardan bazıları bu hareketi «Komplot» şeklinde ifade ettiler. Sayın Aybar, «Ben ertesi gün konuşacağım» dedi. Ertesi gün geldi. Meseleyi esas itibarıyla bir ekomplot olarak ortaya koydu. «Beni arkamdan hançerliyorsunuz, Ben buna müsaade edemem» dedi. Sert şekilde konuştu. Biz de, «O halde bunu bir mesele olarak genel kongreye götürürüz. Aynı şekilde bir mücadele yaparız» dedik. Bir ye-
de bir mücadele yaparız» dedik. Bir ye-

terlik önergesi verildi, müzakere orada keşildi.

«Gündemin 2. maddesine geçiyorsanız» denilince, biz de Merkez Yürütme Kurulu'ndan çıktık, gittik.

Ben artık kendimi, kongre de yakın olduğu için, serbest hissettim. Ve bu münasebetle bazı arkadaşlara meseleyi anlattım. Bu arada Sivas İl Sekreteri olduğunu söyleyen bir insana da, parti genel merkezinde, bir kaç kişinin huzurunda böyle bir mesele olduğunu, Aybar'ın sosyalizmden ayrıldığı kanatında olduğunu ve bunun için kongrede bir mücadele yapacağımı söyledim. Başka arkadaşlara da söyledim. Genel Yönetim Kurulu'nun ara yerde toplanacağını biliyordum. Bir süre sonra Sayın Aybar Genel Yönetim Kurulu'nu fevkalâde toplantıya çağırdı. Bu toplantının gündemi, «Beni beş arkadaş engellemektedir. Bir çare bulma» şeklindeydi. Tartışmalar oldu. En sonunda bir bildiri yayınlandı. Bu bildirinin birinci maddesi, genel başkanın parti tüzük ve programına uygun hareket ettiğini söylüyordu. Sekiz arkadaş muhalefet ettik. Çoğunlukla bildiri çıkarıldı. Anlaşmazlığın seyri budur.

Önce özel - gayretler, sonra kurullarda gayretler sarfedilmiş ve Sayın Aybar, için böyle çıkmaz haline, zor bir hale getirilmesinde büyük rol oynamıştır.

Mesele, TİP sosyalist bir parti midir, değil midir, meselesidir. Bizim gibi emekçi halkın büyük ağırlığını partiyeye koymadığı bir memlekette sosyalist partinin sola sapsması tehlikesi vardır. Bunun tek garantisi, sağlam bir teoriye sahip çıkmaktır. Bizim partimizin program ve tüzüğü bilimsel sosyalizmin temel ilkelerinden esinlenerek yazılmıştır ve partimiz sosyalist bir partidir. Programı ise, sosyalizme giden bir programdır. Sayın Aybar, konuşmalarında, sosyalizmin bilimselliği meselesinde şüpheler izhar etmiştir. Bilimsel sosyalizmin kesinliği konusundaki şüphelerini, buna karşı olan kitapların okunmasını tavsiye ederek belli etmiştir. Eylemde belli bir

Behice Boran'ın 11.11.1968'de TİP Kurultayı'nda yaptığı konuşmadan özetlenmiştir:

«Bu tartışmalar, Eylül sonunda hürriyetçi sosyalizm meselesinden çıktı. Acaba partide hürriyetten yana olmayan kimseler vardı da, onun için mi çıktı bu mesele? Sayın başkanımız, kongreyi açış konuşmasında da belirtti, «sosyalizmin özünde hürriyet vardır» dedi. Aynı kanaate iştirak ediyorum. Onun için, sosyalizmin özünü açma, izah etme meselesi hürriyet meselesidir. Ama bilimsel sosyalist isek, bunu bilimsel sosyalizm açısından anlatmamız gerekir.

Partinin belli bir döneminde, birdenbire bu hürriyetçi sosyalizm meselesi üzerine fazla basılırsa, sanki parti şimdiye kadar hürriyetçi, demokratik sosyalizme taraftar değilmiş de, buna herhangi bir sebeple ihtiyaç duymuş gibi bir kanaat yaratır. Nitekim etkiyle böyle oldu. Sanki TİP içinde «tepeden inmece, hürriyet düşmanı» kimseler varmış gibi göstermek yoluna gittiler.

Sosyalist kamptaki rejimler ve iktidarlar için, onların çizgisindeki bazı batıl partiler için özgürlük meselesi, siyasi demokrasi meselesi, günün en canlı meselesi olabilir. TİP ise, gerek tüzük ve programı ile, gerek terkihi ve sekiz yıllık çalışmaları ile baştan beri tamamen ayrı nitelikte bir parti olarak kurulmuştur. Biz, ilk kurulduğumuz gündün bu yana daima demokratik sosyalizmi gerçekleştireceğimizi, anayasa çerçevesinde seçim yoluyla iktidara gelip seçimleri kaybedersek iktidardan çekileceğimizi devamlı surette tekrarladık. Hiçbir zaman bizde hürriyetçi olmayan bir sosyalizm anlayışı şu veya bu şekilde heri sürmedi. Diğer sosyalist âlemlerde olan olaylar elbette bizi de ilgilendirir. Olaylar karşısında kendi açımızdan tahlilimizi yaparız, hükümümüzü veririz. Ama mesele orada kalmır.

Özgürlük meselesinde dikkat edilecek başka bir şey, bugün için mevcut olan meselelerle, sosyalizmin çok heri

Behice Boran ihtilafın nedenini açıklıyor

safhalarında özgürlüğün ne olacağı meselesini birbirinden ayırmaktır. Bu konu ile çok ilgileniyorsak araştırmalar yapar, eserler koyarız. Ama nesiller sonrasının meselesini getirip de, ilçe kongrelerinde, sohbet kongrelerinde tartışmanın bir anlamı yoktur. Fikir karışıklığı doğurmak-
tan başka bir yarar sağlamaz. Bizim için mesele, anayasa çerçevesi içinde hakların ele alınması, halka benimsenmesi, iktidara geldiğimiz zaman bu hak ve hürriyetlerin kâğıt üstünde kalmadan halkın yararına gerçekleştirilmesi meselesidir.

Bilimsellik meselesine gelince, genel başkanın görüşlerinden bazı noktalarda ayrılıyorum. Kongreyi açış konuşmasında da belirtti. Bilimsel sosyalizm metod olarak bilimseldir. Buna katılıyorum. Ama bence, bunun ötesinde de bir bilimsellik vardır. Bu bilimsel sosyalist metodun yüz yıldır uygulanması ve bu metodla yapılan incelemeler, araştırmalar ve uygulamalar neticesinde, toplumun gelişme kanunları konusunda bazı doğrular da bilimsel hakikatler olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık, bilimsel sosyalizm adına ortaya konmuş öyle şeyler var ki, sonradan doğru olmadığı anlaşılmıştır. Denilebilir. Evet öyledir. Hele sosyal bilimlerde mutlak doğruluk daha azdır. Ama eyleme geçebilmek için, bir hareketle bulunabilmek için, ihtilafı kayıtlar koyduktan sonra, «Bugünkü bilginiz seviyesinde, ileride bu bilginizin seviyesinin değişeceği, hatta bir kısmının doğru olmayacağı göz önüne alınarak, şunlar şunlar bilimsel hakikatlerdir» demek zorundayız. Yoksa faaliyete geçemeyiz.

Bilimsellik meselesi ile sosyalizmin tek veya çeşitli oluşu meselesi birbirine bağlıdır. Sosyalizm tektir ve tektir. Toplumların gelişmesinde olaylar arasında zorunlu ve genel, evrensel sebep-netice münasebetleri vardır. Bu zorunlu ve evrensel sebep-netice münasebetlerine, ilmi kanunlar denir. «Sosyalizm tektir» diyoruz, yani toplumların kendi tarihlerinden doğma farklarından gelen çeşitlenmeler ne olursa olsun, temelde bütün toplumların gelişimi bir takım zorunlu

sebeb-netice münasebetlerine dayanır. Bunu sağlam olarak ortaya koymazsak, o zaman çeşitlilik bahsinde ne yapacağımızı bilemeyiz. Çünkü çeşitlilikleri birbirinden ayırırken, onların da ortak noktalarına dayanmak zorundayız. Bu çeşitlilik içinde dahi ikinci derecede ortak ve zorunlu bağlar vardır.

Partinin çalışmalarına ve teşkilatlanma meselelerine gelince, organların mutlak muntazam çalışması gerekir. Maalesef son yıla kadar beri, hele yaz aylarında yürütme kurulu muntazam toplanamamıştır. Eğer yürütme kurulu muntazam toplansaydı, aradaki bu fikir ayrılıkları bu kadar keskin hale gelmezdi. Her hafta toplanan bir kurulda meseleler konuşularak mutlaka bir ortak çığrıya varılabilirdi.

Halkımıza programımızı, tüzüğümüzü anlatabilmek için mutlaka bilinçli, sosyalizmi bilen, faal, militan bir parti teşkilat kadrosuna ihtiyacımız vardır. Böyle bir teşkilat olmadan, sadece mitinglerde, radyo konuşmalarında sosyalist bilinç emekçi kitlelere ulaştırılmaz. Parti şimdiye kadar genişlemesine büyümüştür. Maalesef bütün teşkilatımızın çok iyi ve çok sağlam kurulduğunu iddia edemiyoruz. Bence parti böyle bir döneme gelmiştir ki, bundan sonra bu genişleme halinde gelişen büyümeyi derinlemesine geliştirmek lazımdır. Bunun için de parti teşkilatını eğitime, bilinçlendirilmeye, militan bir kadro haline getirilmeye çok önem vermek lazımdır. Böyle bir kadroyu atlayarak merkezden doğrudan doğruya kitlelere inmek imkânı yoktur.

Pratik eyleme girmiş bir parti elbette hareketi baştan surette yürütebilmek için mahallî, millî farkları, özellikleri, üst yapı etkilerini dikkate alacaktır. Bir vatandaş alevi olduğu için kendisinin horlandığına, ezildiğine kanı ise, evvela bu sorusuna cevap vermeden toprak meselesini, sömürü meselesini anlatırsanız, bir gey elde edemezsiniz. Ancak bunu sadece hissi yoldan yapar ve vaad şeklinde söylersek diğer partiler gibi vaadler yapmaktan öteye gidemeyiz. Üst yapı meselesini anlatırken vatandığa hem kendi-

fikre sahip olan bir partinin mensuplarına, bundan saptıracak fikirler telkin eden kitaplar tavsiye edilemez.

Bilimsel sosyalizmin bize öğrettiği şudur: Emekçi halk ancak sınıf bilincine, yani ekonomik bilince varabilir. Sosyalist bilince kendiliğinden varmaz. Bu bilincin kendisine dışarıdan verilmesi lazımdır. Sayın Aybar, bu teoriyi de kabul etmemekte ve Sovyetler Birliği'nde tepeden inme, ceberrut bir sosyalizmin kurulduğu hakkındaki düşüncelerini, onların bu teoriye bağlı olmasına bağlamaktadır.

Hürriyetçi sosyalizm meselesinin iki yanı vardır. Birincisi, sosyalizmin esasen hürriyetçi olduğunu söylediğimiz halde, bir «hürriyetçi», bir de «hürriyetçi olmayan» sosyalizm varmış gibi ayırım yapmaktır. Halkın kargısına çıkıp «siyasi hürriyet vereceğiz» demek, «sosyalizm hürriyet vermez ama, biz vereceğiz» demek anlamına gelir ki, yanlıştır.

İkincisi, «insanlık tarihi, hürriyet mücadeleleri tarihidir» demek de yanlıştır. Bu, maddeci felsefenin temeline aykırı bir felsefedir.

Sayın Aybar, «biz kendimize özgü bir sosyalizm yapacağız» demektedir. Oysa mesele, üretim araçlarının sahiplerinin elinde mi, yoksa kanunun elinde mi olacağı meselesidir. Dünyanın her yanında sosyalizm bu konuda aynıdır. Sosyalizm emekçi halk tarafından yapılır ve üretim araçları kamulaştırılır. Sosyalizme varış yolları elbette ayrıdır. Her memleketin kendi şartlarına göre biçim alır. Üst yapı müesseselerinde farklılık olabilir. Ancak sosyalizmin temeli aynıdır.

Bu konular üzerine çok fazla basınca, parti rotasını kaybeder. Sosyalist parti olmak niteliğinden uzaklaşır.

Bu ihtilaf parti içindeki gerçek bir ihtilafın buradaki aksidir. Biz bu partiye sosyalist bir mücadele yapmak için girdik ve bu mücadeleden sapma gördüğümüz için buna karşı çıkıyoruz. Ve bunun sonuna kadar savunucusu olacağız.

İnisi derdinden kurtaracağımızı söyleyeceğiz, hem de bu derdinin nasıl sınıf meselesine bağlandığını, bozuk düzene bağlandığını göstereceğiz. Aradaki bağlantıyı kuracağız. Kitleleri, üst yapı meselelerinden hareket ederek alt yapıya bağlamak suretiyle sınıf bilincine vardıracağız.

Oy meselesine gelince, biz bir sosyaliste yakışır şekilde oy toplamak peşindeyiz. Oy avcılığını reddediyoruz. Halkın hislerine hitap ederek oy toplamak, oy avcılığıdır. Biz, halkı örgütleyerek, onun bilimsel oylarıyla iktidara gelmeliyiz.

Sayın Aybar'ı biz uyarmağa şahıttık. Eylül sonundaki genel yönetim kurulunda bu sosyalizm ve özgürlük tartışmasının iki gün sürmüş olmasının ve oylamada sadece sekiz oy alabilmiş olmasının genel başkanı uyarılmış olması gerektirdi. Fakat bu tartışma organ tarafından karara bağlanmadan Sayın Aybar konuşmalarına devam etti. Özel uyarımları da dikkate almadı. Ben beklerdim ki, kendi fikirlerinin tamamen doğru olduğunu kanı olsa bile, «Ben doğruluğuna kanı olduğum fikirleri en yakın mesai arkadaşım olan genel sekretere anlatmamışsam, Sadun Aren'e anlatmamışsam, kafalarda birtakım sorular doğmuşsa, teşkilatta bir takım mübalehasar yapar, bu konuşmaları keseyim, bu meseleyi merkez yürütme kuruluna getirip önce kendi arkadaşlarımı buna edeyim» desin... Bir lider ne kadar büyük ve güçlü olursa olsun, kendi görüşlerini doğrudan doğruya kamuoyuna açıklamadan önce yetkili organlara getirip tartışma konusu yapmalıdır. Ancak bu suretle partimiz gerçekten örgütlü şekilde gelişebilir. Aksi takdirde kişisel yönetime yol açılmış olur ve bu da lüzumsuz tartışmalara yol açar. Kanaatimce, yeni dönemde partimizin önemle üzerinde durması lazım gelen, sadece teşkilatımızı genişletmek değil, mevcut teşkilatımızı güçlendirmek, bilinçlendirmek, sosyalist militanlar haline getirmektir. Bilim ve Araştırma Kurulu çalışmalarını sürdürmek, teorik bilgi ile teşkilattan gelen tecrübeleri birleştirmek, partinin teşkilatlanma hareketini daha sağlam ve güçlü hale getirmek şarttır.

M. Ali Aybar suçlamalara cevap veriyor

Mehmet Ali Aybar'ın 11.11.1968 günü TİP Kurultayı'nda yaptığı konuşmanın özetlenmiştir:

«TİP sosyalist bir partidir. TİP, Türkiye'ye özgü sosyalist bir partidir. Ve bu özelliğini programı ve tüzüğü ile ortaya koymuş bir partidir. Tüzük ve programımızın başka sosyalist partilerde her zaman rastlanmayan bir takım özellikler taşıdığı bir gerçektir. Evvela sosyalizme gidiş yolunu programımız bize özgü olarak çizmiştir. Halkın oyu ile iktidara gelen emekçi sınıflarının partisi, kendisine halk teveccüh etmeyecek olursa iktidardan düşecektir.

Biz seçimle iş başına gelip seçimle ayrılmayacağız, derken, toplumumuzun bir özelliğini göz önünde bulunduruyoruz. Bu özellik de, emekçi sınıflarımızın oy hakkına başka memleketlerde pek emsali görülmemiş bir sebat ve heyecanla ve kıskançlıkla sahip çıkmasıdır. TİP oyların büyük çoğunluğunu alıp iktidara geldikten ve emekçi sınıflarını iktidara getirdikten sonra programı açısından yapacağı temel dönüşümler neticesinde emekçi sınıf ve tabakalar TİP'ten başka partiye oy vermeyecektir. Bir başka özellik de, programımızın emekçi sınıfların iktidarını bir bütün olarak mütalâa etmesidir. Emekçilerin bir nevi organik koalisyonu biçiminde tecelli eden bir iktidar dönüşümlüdür. Bu da temel gelişimizin, bize özgü bazı belirtileri, gerçek, somut belirtileri olmasından ileri gelir.

Birinci millî kurtuluş savaşını verdik, fakat millî kurtuluş savaşımızın meyvelerini elimizde tutmasını beceremedik. Birinci millî mücadele, gayet keskin, herkesi bilinçlendirebilecek, herkesin silaha sarılmasını sağlayabilecek bir aşıtlıkla yurdumuzun üstüne çıkmıştı. İkinci millî kurtuluş mücadelemizde halkı bilinçlendirmek, örgütlemek zordu. Kaldı ki, netice almak için tutulacak yol da son derece çaprazaktı. İçimizde Amerikan üsleri, NATO üsleri var. Bunun yanında bir takım mali ve iktisadi ilişkiler var ki, bunları üsler gibi, 8. Filo'nun gemileri gibi hemen görüp kavramak mümkün değildir. İkinci millî mücadelede zaferi kazanmak için mutlaka bu araçları etkisiz hale getirmek gerekiyor. Sosyalizminin zafere ulaşması, emperyalizmin ve uluslararası kapitalizmin yenilmesine bağlıdır. İkinci büyük kongremizin kararları, emperyalizme karşı mücadele yollarını birer birer tayin etmiş ve sıralamıştır. Demek ki, bizim sosyalizminiz, özellikler gösteren bir sosyalizmdir. Sosyalizme gidiş yolu itibarıyla özellikler gösteriyor. Sosyalizmi gerçekleştirecek sınıflar bakımından özellikler gösteriyor. İktidara geldikten sonra bir anda sosyalizme geçmek mümkün değildir. Karma ekonomi devam edecektir. Yalnız karma ekonomi merkezîyetçi bir plana tabi olacaktır. Demokratik yollardan olacaktır.

Sosyalist teoride alt yapı - üst yapı ilişkilerinin ağır bastığını görüyoruz. Alt yapı üst yapıyı belirler. Üst yapıda alt yapının gelişmesini ya hızlandırır, ya yavaşlatır. Bu öteden beri sosyalist kitaplarda yer alan bir husustur. Ama tecrübeler göstermiştir ki, alt yapı değişiklikleri olduğu halde uzun zamanda üst yapı müesseseleri değişmiyor. Sosyalist düşüncüler şimdi yeni yeni bu meseleye eğiliyorlar. Üst yapı müesseselerinin böyle gölge müesseseler olmadığı sonucuna ulaştırtınaya başlıyorlar. Üst yapı müesseselerinin uzun ömürlü olmasının yanı sıra bir başka husus da keşfedilmeğe başlandı. Üst yapı, alt yapıyı etkiliyor. Bir nevi bağımsız faktör olarak mütalâa edilmiş bulunan alt yapının, aslında üst yapı müesseseleri tarafından belirlendiği ortaya çıkıyor.

Temel çelişki olan emek-sermaye çelişki, toplumlara göre türlü biçimler alabiliyor. Mesela Türkiye'de bu çelişkinin kutupları: bir tarafta Amerikan emper-

yalizmi, milletlerarası kapital, onun aracısı olan sınıflar, kompradorlar, ağalar, bürokratlar, toprak ağaları, öte tarafta işçi sınıfı, topraksız köylüler, az topraklı köylüler, zanaatkarlar, küçük esnaf, su veya bu şartlar altında geniş anlamda emekçi sınıfların heyeti mevcudatı...

Üst yapıda da ülkemize özgü değişiklikler var. Partimizin stratejisinin bunun üzerine oturtulması gerektir. Anadolu halkı zulümden şikâyetçidir. Halkın zulümden kurtulma azmini, hürriyet azmini dile getirdiği takdirde TİP güçlü bir silah kazanmış olacaktır.

Sosyalizm, kapitalizmden sonra gelen aşamanın adı olarak tektir. Üretim ilişkilerinin farklılığı bakımından, öz ve biçim bakımından yine tektir. Kullanıldığı bilimsel teori ve metod bakımından bir tanedir. Bu metodla bulduğu bir takım doğrular vardır. Bu doğrular bizim kitaplardan öğrenip yararlanacağımız doğrulardır. Ancak bu bilgilerin her toplumun özgül şartlarına bağlı olduğunu hatırdan çıkarmayacağız. Sosyalist insan, bilime güvenen, fakat her şeyden çok insan kafasına güvenen kişidir. Bilimsel araştırma metodunun yeni kanunlara açık olduğunu bilmeliyiz.

Bugün Türkiye'de hürriyetçi sosyalizm sözünü etmenin ne gereği vardır? Büyük gereği vardır. Vatanşahlarımızın haysiyetlerine son derece bağlı hatta ekmek parasından, maddeten sömürülmelerinden daha çok bağlı olmalarından ötürü... Temel yapı değiştirildiği zaman hürriyetler gelecektir diyorlar. Kendiğinden gelmez hürriyetler. Bunu söylemek bilimsel değildir. Sosyalizm kurulduktan yarım yüzyıl sonra da hürriyet olmayabilir. Onun da tedbirini almak lazımdır. Hürriyetçi bir yoldan kurtmak gerektir sosyalizmi. Bütün dünya sosyalistleri bu problem üzerine eğiliyor yeni yeni kitaplar yazıyorlar. Genç kardeşlerimiz, ellerjiler yaratmış da olsa, bu hürriyetçilik probleminin bizim için büyük problem olduğunu belirtmey borç biliriz. Bir büyükleri, bir yaşlıları, eski bir öğretmenleri olarak...

«Sosyalistim» diyen kişi, taassubu bir tarafa iter kişidir. Çünkü sosyalizmi devamlı devrim demekti. Bir gerçek sosyalist devamlı devrim içinde olduğu takdirde taassuba sapsmaz. «Proudhon'u nasıl tavsiye edersin?» sorusu da şimdi aydınlaşa çıkıyor. Sadec Proudhon değil, bütün yazarları okumak lazımdır. Bilhassa halon bilinçlendirilmesine çok önem vermiş bir müellifin eserinden bahsetmişim Ross Luxemburg'un eserini gençlerimiz okumalıdır. Bilinçlendirme meselesine nasıl bir açıdan bakmıştı. Sonra nasıl haklı çıkmıştır? Gençlerimiz öğrenmesin mi?

İşçi sınıfına kendi sınıf durumunu anlatmak, sosyalistler için bir görevdir. Ancak bu bilinç verme bir alış veriştir. Aslında, işçi sınıfına bilinç verirken biz de ondan bir takım şeyler öğreniriz. Ama profesyonel bir kadro «ben emekçilere yukarıdan bilinç veririm» dedi mi ve bürokrat bir düzene içine girdi mi, o zaman emekçi sınıflarla onu temsil edenler arasında ister istemez bir kopma olur ve bu son derece tehlikeli bir şeydir.

Sosyalist toplumlarda eğer sosyalizmin uygulanması kötü sonuçlar vermişse, sebeplerini göstermeğe çalışacağız. Yoksa sosyalist olarak vazifemiz yapmamız olamaz, bazı problemleri çözememek durumuna düşeriz.

«Sosyalizmin çirkin yüzü var mı ki, güler yüzü olsun?» diyorlar. Türkçeyi yanlış bilmiyorsak, sosyalizmin yüzü zaten güzeldir, bunun mefhumu muhali-finden çirkin yüzü sosyalizm vardır sonucunu çıkarmak insafı bir tutum olmaz. Kaldı ki, uygulamalarda sosyalizmin güler yüzüne gölge düşürüldüğü bir gerçektir. Getireceğimiz sosyalizmin yüzüne gölge düşürülmeyeceği üzerine şimdiden halka teminat vermek zorundayız.

Alfred Krupp

Almanyada Krupp Fabrikası tekrar silah yapımına başladı

Federal Almanya'da yayımlanan STERN Dergisi'nde, geçtiğimiz hafta içinde Wolfgang Hoffman imzasıyla ilginç bir yazı yayınlandı.

Bu dergiye göre, İkinci Dünya Savaşı öncesinin en büyük silah fabrikalarından KRUPP, yıllar sonra sanki Üçüncü Dünya Savaşına hazırlanmış gibi bir süredenberi yeniden silah yapımına başlamıştır.

STERN'in bu önemli haberi, Krupp'un Essen'deki yönetim merkezi tarafından ne tekliz, ne de teyid edilmiştir. Ve haberin doğruluğundan kimseler şüphe etmemektedir.

1951 yılında «Tarafımızdan silah yapımı tamamen bırakılmıştır», diyen Alfred Krupp, emperyalist devrenin Hitler'ini, Reichswehr'ini ve Wehrmacht'ını yaratmıştı... Böyle konuşmaya mecburdu. Çünkü, Alman Ordularının kullandığı ve binlerce insanın ölümüne yol açan tanklar, toplar ve bütün silahlar Krupp fabrikalarının tezgâhlarından çıkmıştı. Alfred Krupp, geçen yıl öldü...

STERN yazarı Hoffman'a bakılırsa büyük bankaların kontrolü altındaki Krupp fabrikaları silah yapımına devam etmektedir. Bugüne kadar Krauss Maffei hesabına Krupp, küçük denizaltılar, zırhlı araçlar, yani Leopardlar yapmaktadır ve yapmıştır. Gerçi STERN'in yazarı Krupp fabrikalarının nasıl silah yaptığını anlatmamaktadır, fakat çok önemli bazı bilgiler vermektedir. Ve Krupp şimdi Bundeswehr için yeni siparişler peşindedir ve Bundestag'ın Savunma Komisyonuna organik savaş gemileri, silahlar için ciddi ve makul teklifler vermiştir. Krupp, Federal Almanya'nın silahlı kuvvetlerini güçlendirme tasarısını bilmektedir, hem de en ince ayrıntısına kadar. Bu konudaki tasarı, NATO'nun tetkikine sunulmuştur ve ilk konsey toplantısında ele alınıp incelenecektir.

Sentetik elyaf, ev aletleri ve kamyonlar yapar görünen Krupp, bugün için sıkıntılı günler yaşamaktadır. Fabrikasının önemli bölümü tam randımanla çalışmamaktadır. Komisyon Başkanı Strauss, Krupp'un teklifini kabul etmiştir, hatta fabrikasının yeni durumunu görmek için yapılan daveti de kabul etmiştir.

Krupp Fabrikalarının sözcüsü Kont Zedwitz, Frankfurter Rundschau'nun temsilcisi ile yaptığı görüşmede çok dikkatli ve temkinli davranmış, fabrikasının zırhlılar, küçük denizaltılar, toplar yaptığını açıklayarak, fabrikasının yakında Federal Cumhuriyetin silahlanması yolunda tam kapasite ile çalışacağını da söylemiş ve «Zaten bizim fabrika bundan başka işe yaramaz» demiştir.

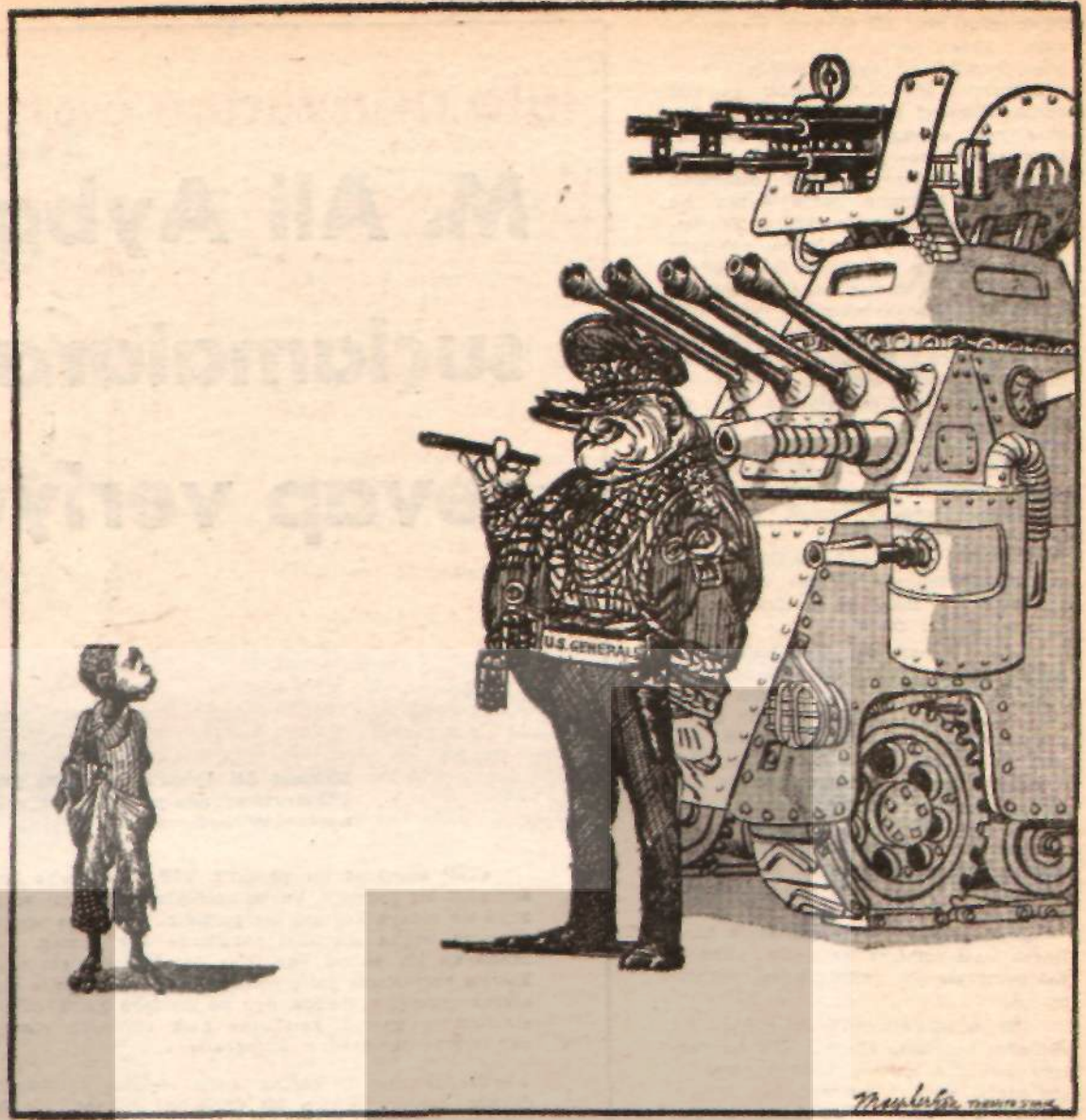
Savunma Bakanlığı sözcüsü ise Krupp'un teklifleri konusundaki soruyu,

«Krupp tarafından Bundestag'e gönderilmiş bir mektubu yorumlayamam» diye cevaplandırmıştır. Bu cevabın, centilmenlikten mi yoksa askeri bir sırı açıklama korkusundan mı böyle verildiği hâlâ bilinmemektedir.

Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanı Clark Clifford da, Krupp fabrikalarının silah yapımı konusu ile ilgilenmiştir.

Şimdi Federal Almanya, Doğu Avrupa'daki buhranı bahane ederek kabuğundan çıkma çabaları içindedir. Nitekim bir Alman Hükümet sözcüsü gazetecilere geçenlerde şunları söylemiştir:

«Bütün Avrupa ülkeleri gibi coğrafi durumu dolayısıyla özellikle Federal Cumhuriyet, Birleşik Amerika'nın bütün atom programları ile ilgilenmektedir.

Amerika'da generallerle kapitalistlerin işbirliği

Sedat EMEKÇİ

AMERİKA Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı Johnson, başkanlık süresinin bitimine yakın Kuzey Vietnam'da bombardımanları durdurarak ve Vietcong ile barış masasına oturarak birdenbire barış meleşti keşif, yeni seçilen cumhurbaşkanı Nixon ise, her ağzını açışta «barıştan söz eder olmuştur.

Amerika barışı görünüşünde samimi midir? Richard Nixon'ın başkanlık yapacağı ömürümüzdeki dört yıllık süre gerçekten dünya için bir barış dönemi mi olacaktır?

Olayları duygusal olarak değil, diyalektik metotla incelediğimizde, kapitalist düzenin kendine özgü bir mantığı olduğunu açıkça görürüz: İç ve dış emekçileri ne bahasına olursa olsun sömürmek, emekçilerin sömürülmesinden doğan kârı daha yüksek bir seviyede tutmak. Bu gerçeğin ışığı altında Amerika'nın Vietnam'daki korkunç askeri politikasını incelediğimizde görürüz ki, Amerika'nın barışı olmasına, diğer ülkelerin kurtuluşuna ya da kalkınmasına yardım etmesine imkân yoktur. Çünkü Amerika Vietnam'dan çekildiği, Vietnam katliamını durdurduğu takdirde, bu savaş yüzünden her yıl milyarlar kazanan savaş sanayicilerinin çıkarları tehlikeye düşecektir. Bu takdirde Amerika ister istemez diğer «geri bırakılmış» ülkelere de yeni çabanı başlatarak yaratacak ve savaş sanayiini yeniden seferber edecektir.

Bu gerçeği ispatlamak için, Amerikan kapitalistleriyle Pentagon'un faşist generalleri ve Washington'daki politikacılar arasındaki çıkarbirliğini açıklamak kâfidir. Amerikalı asalak sınıflar, sömürdü düzeninde bir bukalemun gibi o kadar çok renk değiştirmektedirler ki, çok kereler bir sömürsünün siyaset adamı mı, ordu mensubu mu, yoksa kapitalist mi olduğu kesinlikle anlaşılamamaktadır. Amerika'da savunma bakanlığı yapmış kişilere bakmak, ne demek istediğimizi çok daha iyi belirtecektir:

● 1947-48 yıllarında bakanlık yapan James V. Forrestal, aynı zamanda Dillon, Read and Company'nin ortaklarından. Bu şirket uluslararası savaş sanayi ile meşguldür.

● 1949-50 yıllarında bakanlık yapan Louis A. Johnson, aynı zamanda Consolidated Vultee Uçak Şirketi'nin direktörüdür. Bu şirket yine savaş sanayiine bağlı General Dynamics'in bir parçasıdır.

● 1951-53 yıllarında bakanlık yapan Robert A. Lovett, atom silahları, uçak ve füzeler imal eden North American Aviation Şirketi'nin müdürüdür.

● 1953-57 yıllarında bakanlık yapan Charles E. Wilson, aynı zamanda General Motors'un müdürüdür. Bu şirket otomobilleriyle olduğu kadar yaptığı tanklarla da tanınmıştır.

İşte dünyadan gizlenen Vietnam gerçeği!

● 1957 - 60 yıllarında bakanlık yapan Neil H. Mc Leroy, savaş sanayiine bağlı General Electric Şirketi'nin direktörüdür.

● 1960 - 61 yıllarında bakanlık yapan Thomas S. Gates, savaş sanayiine kredi sağlayan Drexel and Company firmasının ortaklarındandır.

● 1961 - 67 yıllarında bakanlık yapan Ford şirketi müdürlerinden Robert McNamara, savaş sanayii ile ilgili Ford Şirketi'nin müdürlerinden-
dir.

Bu bilgilerin ortaya koyduğu gerçek şudur: Amerika'da savunma bakanları, görünüşte Amerikan Cumhurbaşkanını tarafından, gerçekte ise savaş sanayii tarafından seçilmektedir. Amerikan savaş sanayii sadece savunma bakanlarını seçmemekte, ayrıca, siyaset adamlarıyla Pentagon generallerini de çıkar bağlarıyla kendisine bağlamaktadır.

1959 yılında yapılan bir araştırma, savaş sanayiindeki en büyük 100 şirketten 88'inin emekli generallerle amirallere çok önemli mevkiler verdiklerini ve bu şirketlerde sözlüme çalışan emekli subay sayısının 720 olduğunu ortaya koymuştu. Emekli generallerin en önemli görevi, bağlı oldukları şirketlerle Savunma Bakanlığı arasındaki ilişkileri kuvvetlendirerek şirketlerinin bakanlıktan alacağı ihaleleri artırmaktır.

1959 yılındaki araştırma, ayrıca, aşağıdaki sonuçları vermiştir:

Savaş sanayiindeki şirketlerden General Dynamics'de 27, Lockheed'de 24, General Electric'te 6, Boeing'te 5, Douglas'ta 5, North American Aviation'da 5, United Aircraft'ta 6 general ve amiral çalışmaktadır.

Amerika'nın sömürü düzeni kudur bir köpek gibi can verecektir.

Bu şirketlerde çalışan generaller masa generalleri değil, bir zamanlar en önemli komuta mevkilerinde bulunmuş kişilerdir. Ordudan ayrıldıktan sonra bu faşistleri savaş sanayiinde çok paralı işler beklemektedir. Aşağıdaki liste bu durumu daha açık olarak belirtmektedir:

● Avrupa'daki Amerikan Kuvvetleri Komutanı olan General Joseph Mc Narney, ordudan ayrıldıktan sonra General Dynamics'in müdür yardımcısı olmuştur.

● Pasifik'teki Amerikan Kuvvetleri'nin Komutanı olan General Douglas McArthur, ordudan ayrıldıktan sonra Sperry Rand Corporation'da yönetici olmuştur.

● Batı Almanya'daki Amerikan Kuvvetleri'nin Komutanı ve aynı zamanda Başkan Kennedy'nin müşaviri olan General Lucius Clay, Continental Can şirketinde yöneticiliğe getirilmiştir.

● NATO Karargahında Amerika'nın özel temsilcisi General William Draper, ordudan ayrıldıktan sonra Dillon, Read and Company'de yönetici olmuştur.

● Amerikan Silahlı Kuvvetleri Ke-

● Yukarıdaki resim, Kuzey Vietnam Haber Ajansı tarafından dünya basınına verilmiş, ancak hiçbir batın gazete yayınlamayı göze almamıştır. Nihayet Batı Almanya'daki Münster Üniversitesi Öğrenci Gazetesi Ekim 1968 tarih ve 103 numaralı sayısında «Vietnam - Gizlenen Gerçek» başlığı altında fotoğrafı yayınlamıştır. Resimde görüldüğü gibi dört Amerikalı asker iki Vietcong savaşçısının kafasını kesmişler ve ondan sonra da bir süre avı hatırası gibi kesik kafaları önlerine alarak objektife poz vermişlerdir. Bu fotoğraf da, Amerikan emperyalizminin bir utanç belgesi olarak tarihe geçecektir.

mutanı General Omar Bradley, ordudan ayrıldıktan sonra Bulova Research Electronics'te yöneticiliğe getirilmiştir.

● Amerika'nın Pasifik Filosu Komutanı Amiral Arthur Radford, ordudan ayrıldıktan sonra Morgan şirketine yönetici olmuştur.

● NATO Kuvvetleri Başkomutanı General Matthew Ridgway, ordudan ayrıldıktan sonra Mellon Institute of Industrial Research'te yönetici olmuştur.

Yukarıda adları geçen şirketlerin hepsi ya doğrudan doğruya yada dolayısıyla savaş sanayiinde yer alan şirketlerdir. Bu şirketler, emeklilik maaşları en çok yılda 20 bin dolar kadar olan bu general ve amirallerle bu maaşlarını bir kat katını yaptıkları hizmetler karşılığı olarak, ödemekte ve bu kişiler aracılığıyla Amerikan Savunma Bakanlığı'nı sürekli kontrol altında tutmaktadırlar.

Savaş sanayii sadece bakanları ve ordunun yüksek kademelerindeki kişileri değil, siyaset adamlarını da satın almaktadır. Örneğin, Washington Eyaleti'nin bir senatörü, savaş sanayiine o derece satılmıştı ki, kendisine «Boeing Şirketi'nin Senatörü» adı verilmişti. 1953 - 57 yıllarında Savunma Bakanlığında bulunan Charles E. Wilson, «General Motors Şirketi için iyi olan her şey Amerika için de iyidir» sözleriyle Amerikan tarihine geçmiş ve kimlere usaklık ettigini iftiharla açıklamıştı.

Massachusetts Eyaleti eski senatörlerinden Calston Hall, savaş sanayiine yaptığı hizmetlerin karşılığını, kendi seçim kampanyası giderlerini bu şirkete ödettirerek almıştı.

Gördünüz ki, savaş sanayiindeki şirketlerin faaliyet alanları çok geniştir. Başka bir deyişle, Pentagon generalleriyle Amerikan siyaset adamlarının pek çoğunun ve savaş sanayiindeki kapitalistlerin çıkarları müşterektir. Savaş sanayiindeki şirketlerin koruncu malî kudretlerini anlayabilmek için bu şirketlerin sadece 1965 yılında Amerikan Hükümeti'nden aldıkları ihalelerin keşif değerlerine bakmak yetecektir.

**Faşist General-
ler her devirde
Amerika'nın sa-
vasçı olmasına
sebeptir.**

Lockheed Aircraft 1,7 Milyar Dolar, General Dynamics 1,1 Milyar Dolar, McDonnell Aircraft 885 Milyon Dolar, General Electric 824 Milyon Dolar, North American 745 Milyon Dolar, United Aircraft 632 Milyon Dolar, Amerikan Telephone and Telegraph 587 Milyon Dolar, Boeing 583 Milyon Dolar, Ford Motors 312 Milyon Dolar, General Motors 254 Milyon Dolar, National Broadcasting 214 Milyon Dolar,

American Broadcasting 207 Milyon Dolar, Chrysler 81 milyon Dolar.

Amerikan savaş sanayiindeki en büyük 12 şirketin toplam net kârlarının 1949 yılında 36 Milyon dolar olduğunu ve bu miktarın 1958 yılında yüzde 300 artarak 138 milyon dolara çıktığını belirtmek olursak, bu şirketlerin Amerikan hükümetine neden saldırgan bir dış politika dikte ettirdikleri kendiliğinden ortaya çıkar.

Pentagon'un taşıdığı generalleri, Nixon tipi Amerikan siyaset adamları ve Amerikan savaş sanayii arasındaki çıkar bağları, görüldüğü gibi, emperyalist düzenin çahama ilkelerine uygun olarak, Amerikan dış siyasetinin her devirde savaşçı olmasına sebebiyet vermektedir. Amerika'nın Vietnam'da bulunmasının bir nedeni de budur. Vietnam'da yenilgiye uğramış bulunan Amerikan emperyalizmi varlığını sürdürrebilmek için «geri bırakılmış ülkeler» de yeni bölgesel savaşlar çıkarmaya mecburdur. Ve bu «geri bırakılmış ülkeler» den biri de büyük bir ihtimalle Türkiye olabilir.

Bununla beraber, Amerikan emperyalizminin sonunu getiren de bu savaşlar olacaktır. Çünkü bütün kudretine rağmen Amerikan emperyalizmi, sınırlı kaynaklara, sınırlı üretim gücüne, sınırlı insana sahiptir. Bu kaynaklarına sınırlarını zorlaya zorlaya Amerikan kapitalizmi tipik can çekilen kudur bir köpek gibi oraya buraya saldırarak ve sonunda bütün insanlık dışı eylemlerine rağmen her sömürü düzeni gibi can verecektir.

Sabahattin Ali dosyası

Kemal Sülker

Sabahattin Ali kimdir • Orhan'ın mektupları • İçimizdeki Şeytan ve İrkçılar • Sabahattin Ali ve 4 Aralık Olayı • Sabahattin Ali'yi öldüren Ali Ertekin kimdir • Sabahattin Ali'den gelen mektup • Sabahattin Ali Nasıl Öldürüldü • Sabahattin Ali Niçin Ortadan Kaldırıldı? • Lâika krome dört renkli ofset kapak içinde, fiyatı 7.5 Lira • Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI — P.K. 701 - Sirkeci - İSTANBUL • İstanbul ve Ankara Dağıtımı: GE . DA.

Yaşar Kemal

Yer demir
gök bakır

15 LİRA

Alberto Bayo

Gerilla
nedir

5 LİRA

Che Guevara

Gerilla
günlüğü

toplatıldı

Kemal Sülker

Nâzım
Hikmet'in
polemikleri

7.5 LİRA

Yaşar Kemal

Ortadirek

15 LİRA

Stokely Carmichael

Siyah
iktidar

7.5 LİRA

Che Guevara

Savaş
anıtları

tükendi

Emile Burns

Marksizmin
temel kitabı

5 LİRA

ABONELERİMİZE İNDİRİM : ANT'a abone olanlar yukarıda ilân edilen bütün kitapları yüzde 20 indirimle alabilir. Abonelerimiz için Sabahattin Ali Dosyası 6, Yer Demir Gök Bakır 12, Ortadirek 12, Savaş Anıları 8, Marksizmin Temel Kitabı 4, Nâzım Hikmet'in Polemikleri 6, Siyah İktidar 6, Gerilla Nedir 4 Lira'dır. ANT'a abone olan her okurumuz dergimizi 84 Kuruş'a alarak 21 Lira, ve bütün kitaplarımızı 14.5 Lira indirimle alarak bir kalemde 35.5 Lira tasarruf sağlayabilecektir. Bunun için abone bedelini ve kitap ücretini ANT DERGİSİ - P.K. 934 - Sirkeci - İstanbul adresine havale etmek kâfidir.

İşveren vekili Kenan Şenöz, işçilerden ücretlerini bir gün geç almalarını rica ediyor.

MAGIRUS İŞÇİLERİ NEDEN GREVE GİTTİ ?

Osman S. AROLAT

«— Şu an, ilk Türk otobüsü Magirus geçti.»
Radyoların ilân programlarında hiç durmadan yukarıdaki cümle tekrarlanmaktaydı. Sonra gazetelerin ilân sayfaları «ilk Türk otobüsü Magirus» ilânlarıyla doldu.

1963 yılından bu yana sadece montaj Türkiye'de yapılan Magirus otobüsleri, minibüsleri, jeep'leri hep bu aldatmaca içerisinde piyasaya sürülmekteydi. Ve Etibank'tan sosyete terzisi İzzet Ünver'e verilen 40 milyon liralık kredi borcuyla kurulan fabrika, her geçen gün büyümekteydi. Borcun ödenmesi yolunda çalışan işçiler arasında ayda 150 lira aylık alanlar vardı. Fabrikanın montaj gücü ayda 23 otobüs, 60 minibüs, 80 jeep'i aattıra çıkaracak duruma ulaşmıştı. Her otobüs piyasada 350-550 bin lira arasında satılmaktaydı.

İşçiler uzun bir süreden beri haklarını istemekteydiler. Son yıl içerisinde 300'ü aşkın işçi işlerinden atılmıştı. Onun için işçiler iş teminatı istemekteydiler. Aralarında çok az paraya çalışanlar vardı. Onun için işçiler ücret zammı, yıllık izin istemekteydiler. Patron işçilerin sendikalaşmasını önlemek için sarı sendika kurdu. Başka sendikaya giren işçileri çıkartmaktaydı. Onun için işçiler anayasamızın 46. maddesindeki özgür sendikalaşma haklarını istemekteydiler. Ve yeni arsalar satın alan fabrika patronu işçilerin bu haklarını vermemekteydi.

İşçiler bunun karşısında direnme haklarını kullanmasına karar verdiler ve 5 Kasım 1968 günü saat 14.45'te greve başladılar. Şehrin caddelerinde yazılar yazdılar. «Magirusta GREV var.» Şehrin duvarlarında afişler astılar. «Magirusta GREV var.»

Fabrikadaki işçilerin tümüne yakını bu greve katıldılar. Sadece 10 işçi grev dışında kalarak, fabrikada çalışmaya (!) devam ettiler. Tabii her şeyini montaja ve banita seri çalışma

sistemine bağlayan işyerinde bu işçilerin çalışması hiç bir şeyi değiştirmede. İşler yine tamamen durdu. Ve 10 işçi patron yağcısı olmaktan başka hiç bir şeyi başaramadılar.

Grevci işçiler sendikasının fabrika karşısında kiraladığı arsaya yerleştiler. Arsanın etrafını tel örgü ile çevirdiler. Böylece diğer grevlerde kolaylıkla bozulan işçi çadırlarını rahatlıkla kurdular.

Ayrıca işçiler, grevlerinin sahipleri olma yolunda da önemli adımlar attılar. Bütün işçilerin oy kullandığı ortak kararlar aldılar. Nöbetleri düzenlediler. Bütün işçilerin gece gündüz nöbet tutması için tablolar hazırladılar. Yoklama çizelgeleriyle işçilerin işbaşındaymış gibi grevde bulunmalarını sağladılar.

Yemeklerin temin edilmesi için kendi aralarında bir komite kurdular. Komite diğer fabrikaları ve sendikaları dolayarak yemekleri ve diğer giderleri temin ediyor. İşçiler grevin sahibinin kendileri olduğunu ve ancak kendi birlikleri sayesinde bunu başaracaklarını biliyorlar.

Niçin grev yapmakta olduklarını bilincinde, haklarını almayı bekliyorlar. İşçilerden Zile'nin Emirdolu köyünden Mehmet Meral girinde bu durumu anlatıyor.

«Uyanıp uykudan açık gözümüz uyan kardeş uyan cefamız yeter.

Hep beraber birlik olsun sözleşimiz Çektiğimiz cefa ölümünden beter.»

«Çok baharlar geçti, bir dut almıdık, Nice aylar geçti bir et almadık, Geçimin yoluna çare bulmadık Uyan kardeş uyan çektiğin yeter.»

Patron tarafından grev dışında bırakılmak için «deli» diye akıl hastanesine gönderilen Zennu Köse bize olayın gelişimini şöyle anlattı:

«Bizim bu hareketimizi fabrikanın kuruluşundan bu yana

Patron tarafından deli diye akıl hastanesine gönderilmek istenen sendika temsilcisi ve grev yöneticisi Zennu Köse.

bilmek lazımdır. Fabrika kredi alınarak kurulduğu için işçiler hep bunu ödemek düşüncesiyle çalıştırıldı. İşçilerin hakları hiç düşünülmedi. Tabii işçilerin haklarını korumak için birleşmeleri sendikaya girmeleri de patronun işine gelmedi.

İlk toplu sözleşme 1964 yılında bir yıllık olarak yapıldı. Baş temsilci 5000 lira alıp Almanya'ya kaçtığı için yürümedi. Sonra 1967 yılında Özmaden-İş Sendikası'na kaydolduk. Toplu sözleşme ilân yapamadık. Patron baktı ki olacak gibi değil, kendisi Ünvan diye bir sendika kurdurdu. Bu sendikayı patronun uşakları kurdular. 150 den fazla üye kaydedemediler. Sonra biz gizlice Maden-İş Sendikası'na üye kaydına başladık. Ekseriyeti ancak bu yılın temmuz ayında durumu fabrikaya bildirdik. Patron hemen başı verince sendika da buna ayıdu. İşte böyle başladık greve, temsilciyi işten attı. Oturma

"Konya Aşıklar Bayramı,, üstüne

Birkaç yıldır, ekim ayı içinde Konya'da bir «Aşıklar Bayramı» düzenleniyor. Bu yıl düzenlenen dördüncüsü oluyor.

İlk bakışta yararlı bir çaba gibi görünüyor bu. Dağınıklık içinde bulunan halk ozanlarını bir araya getirmek, genç halk ozanlarını tanıtmak, verilecek maddi ve manevi ödüllerle ozanları daha güzel yapıtlar vermeye teşvik etmek, böylece halk duyurğunun en güzel örnekleri olan halk şiirinin gelişmesine ortam hazırlamak gibi çeşitli faydaları var böylesi düzenlemelerin. Halk ozanları, her zamandan çok, bugün desteklenmeye, yardım edilmeye muhtaçtır. Ne var ki, Konya'da düzenlenen «Aşıklar Bayramı» böyle bir amaca yönelmekten çok uzaktır. Bu durumu kısaca belirtmek, halk ozanlarımızın dikkatlerini çekmek zorundayız.

Konya Aşıklar Bayramı, sağcı çevreler tarafından düzenlenmekte, toplumcu - halkçı çizgide gelişen çağdaş halk şiirimizi esasa çevirme, yozlaştırma amacını taşımaktadır.

Son «bayram» dan övgüyle söz eden çevreler, bugünkü çağdaş halk ozanları olarak şunları sunmaktadır topluma : Çobanoğlu, Mevlid İhsani, Hüdaî, Ferrahl, Selmani, A. Kocaman, Feymanî, Şeref Taşova, Sadî Değer, Musa Kurucan, Alyanoğlu, Ali Gürbüz, Salihî, Aşık Kara, Reyhanî, Mehmet Akcam, Cemalî, H. Karaslan, Gedikhanoglu, Çerağî, Mahmut Taşkaya v.s.

Bu isimler dışında halk ozanından söz edilmiyor. Verilen bilgilere bakılırsa, Konya Aşıklar Bayramına katılan bu kişiler, çağdaş halk şiirinin usta ozanlarıdır.

Bunların pek çoğunun adını yeni duyuyoruz. Bir kısmı da, yıllardan beri öge dokunur bir şey söyleyemeyen güçsüz ozanlardır.

Kısaca söyleyelim, bunlar, yani kimisi «Mevlana», kimisi «Yunus Emre», kimisi «Karacaoğlu», kimisi «Koroğlu» ve «Dadaloğlu» ödülü almış olanlar, toplum konularıyla uzaktan yakından ilgilenmemiş, yıllardan beri «gül-bülbül» tekerlemesiyle uğramış kişilerdir.

Bunun böyle olmadığını söyleyenler çıkabilir. Onlara şimdiden soralım:

İyi niyetlerle hazırlanan bir Aşıklar Bayramı'nda :

«Yeter be hey arkadaşlar yeter be
Yeter bunca çektiğimiz yeter be
Zalimlerin kahpe zulmü önünde
Boynumuzu büküğümüz yeter bels
«İye yığitçe haykırın Aşık İhsani niye yoktur?
Nerde Aşık Maksudî?

«Köylü eker biçer kendisi yemez
Aracı tefecî insaf eylemez
Dünyada insanlık huzur göremes
Kurtuluş savaşı verilmedikçe.»
Nerde Nesimî?

«Uyan sen kendine etme ihanet

Bu yurt senindir sana oldu emanet
Haine hırsıza imneli tokat
Tokat yiyen efendiler efendiler.»

Nerde Çukurova'nın yanık yüzü ozanı Hüseyin Kaçiran?

«Ne doğunun ne batının bayrağı
Yurdumuzda sallanmasın arkadaş
Kazalım şu sömürgecinin köhnü
Fütüz verip sallanmasın arkadaş.»

Nerde Çorum köylerinin çorak yüzü çocuğu Çırakman?

«Karga gider gübrelikte deşinir
Bülbül öter evden eve taşınır
Halk şairi milletini düşünür
Çalar yanık yanık sazından bellî.»

Ve nerde öbürleri : Ali İzzet'ler, Kul Ahmet'ler, Kul Hasan'lar, Mahsunî'ler, Veysel'ler, Osman Dağlılar, Ferihanî'ler Nebî Dadaloğlu'lar?..

«Bütün Anadolu, Horasan, Azerbaycan, Rumeli vakit vakit Konya'da toplanmış ve dünyaya oradan akmıştır, bu sefer de böyle olmuş.. Böyle yazıyorlar, öve öve bitiremiyorlar bayramı..»

Niye çağrılmamış saydıklarımız biliyor musunuz?

«Bu halk, bir takım sazlı palyaçolara, bir takım aldatılmış vatan, millet maneviyat sövücülerine, ikibin yıldanberi getirdiği saz ve söz geleneğini çığnetmeyecekmiş.. «Milletin sahici, özden aşıkları gelip, ilham ve sanat çiçekleri halinde derlenen hâlelerle düşüncelere serpeceklermiş efendilerinin üstüne, efendileri tarafından eululacak, alkışlanacaklarmış..»

Bu ilham ve sanat çiçekleri'nden serpilmiş en güzel dördlük şuymuş :

«Hüdayı işim gücüm sabırdır
İlk vatanım beşik, sonum kabirdir
Derterim alaydır, gamım taburdur
Efkâr bölük bölük gezer yanımda.»

Breh, breh, breh... Alkışlanmaya değer doğrusu! Herhalde bu parça «Dadaloğlu ödülü» almaya hak kazanmıştır. Ödül kurulunda yer alan kişiler, asabı ve ekabı edebiyatının en yetkili kişileridir mutlaka..

İşin sakaya gelir tarafı yoktur. Halk edebiyatı, halkı uyutma edebiyatı halinden kurtulmaya doğru bir gelişim gösterince, işte böyle «bayram» lar düzenlenerek, bu olumlu gelişim önlenmek isteniyor. Her şey «toplum polisi» ile olacak değil ya! Sanat, sanat adına yozlaştırıyor.

Yukarda örnek gösterilen dördlük, yüzyıllardan beri sürüp gelen halk şiirimizin son durağı değildir. Totaliter rejimin önünde başeğmiş, yalın düşmüş bir mistik zihniyetin yakınmasıdır ki, çağdaş halk şiirimizin özündeki edirlik, «toplumculuk», ve «halkçılık» la bağdaşmaz.

Yukardaki dördlük, Cumhuriyet rejimini bir Osmanlı rejimi haline sokmak isteyenlerin duyularına «tereümen» olmaktan öte gidemez!

Çağdaş halk ozanlarımız, son sözlerim sizdedir:

Yüzyıllardan beri sizin şiirinizden korkulmuştur. Aşık veya kapalı, halk ozanları hep başı altında tutulmuştur. Birçoğu öldürülmüş, astırılmıştır. Nesimî, Pîr Sultan böyledir. Totaliter düzen, bunları kaba güçleriyle öldürtmüştür. Neden korkulmuştur sizden? Aşık bunun karşılığı : Halkı uyardığınız için. Siz içinde yaşadığınız halkın duygu ve düşünce radarlarını; şiirleriniz birer duygu ve düşünce anteni.. Siz, halkın duyan yüreği, anlayan bilincisiniz. Yukarda çağdaş ozanlarımızdan Çırakman'ın bir dördlüğünü almıştım. O dördlük, ne güzel anlatıyor sizin toplum içindeki yerinizi :

«Karga gider gübrelikte deşinir
Bülbül öter evden eve taşınır
Halk şairi milletini düşünür.»

Sizin milleti düşünmeniz istenmiyor. Bir «karga» olmanız isteniyor. «Bülbül» olup, burjuvayı evden eve eğlendirmeniz isteniyor. Millet onlarıdır, ne yapılması gerekirse onlar yapar.

Bu düşünce ilidir ki, yüzyıllardan beri «milletin» düşünen selefierinizi başı altında tuttu. Sizin şiirlerinizin halkı bilgilendirmesini önlemeye çalıştılar. Şimdi de aynı şeyi yapmak istiyorlar. Şu veya bu ödüle, «politik bağramalarla, sizi «gül - bülbül» tekerlemesinin içinde tutmak istiyorlar.

Geçenlerde Kul Ahmet dert yanıyordu : «Kırıkkale'de konserimiz vardı. Emniyet Müdürü, siz toplumcu imişsiniz diye, bizi sahneye çıkarmadı..» Ve soruyordu : «Bizim toplumcu olmamızdan niye korkulur?»

Korkunun nedeni açıktır aşık dostlarım: Ortalık aydınlanmamalıdır; çünkü yarasalar aydınlıkta uçamazlar!..

Toplanıp, örgütleyeceksiniz. Kurmuş dernekleriniz var, onlara sahip çıkın. Derneklerinizde birleşip, sorunlarınızı kendiniz çözmeye çalışın. Konserleri, bayramları kendiniz düzenleyin; onun bunun eline bakmayın. Güçlü olmanın, özgür olmanın en güzel yolu budur. Burjuvanın iğvasına uyup, içinde bulunduğunuz halktan kopmayın.. Onun bunun vereceği «Ulufe» nin size bir faydası olmaz. Karacaoğlu'nun, Dadaloğlu, Koroğlu, Pîr Sultan, Dertli, Emrah, Seyrani gibi büyük ozanlarımız, özgürlüklerini yitirmedikleri için «büyük» kalmışlardır. Bunlar yok-sulluğa, zulme yığitçe baş koyarken; zulüm yönetimine övgü düzen halktan kopmuş ozançıklar nicoldular? Sözlerimi, içinizden birinin; Nebî Dadaloğlu'nun misralarıyla bitiriyorum : «Pir-rendi gödelekler / Bre gardas şahlanalım!..»

A. KÖKLÜGİLLER

grevi yaptık. Patron savcıyı çağırdı. Savcı sayım yaptı. 10 kişi Unsan Sendikası'na, geri kalanı Maden İş'i istedi. Ama aralarında benim de bulunduğum beş temsilciyi «bu işi siz yaptınız» diye tutuklamak da istedi. Sendikamın avukatları bizi kurtardı. Bu sefer patron işimize son verdi. İşçiler bir hafta oturma grevi yapınca patron, bizi geri işe aldı.

«Aradan iki ay geçti, toplu sözleşme görüşmeleri başladı. Patron bizim üçümüzü yine işten attı. Sendikamın 55 maddelik toplu sözleşme isteklerimiz de sadece 27'sini kabul etti. Uzlaşma kurulu filan para etmedi. İşçilerin hepsi grev kararı. Haklarımızın tamamını alma-

dan da bitirmeyeceğiz.»

Artık her gün davullar vuruyor Magirus fabrikasının önünde, halaylar çekiliyor. Hakları tekrarlanıyor hep bir ağızdan. İstekleri tekrarlanıyor. General Elektrik'ten, Uzel'den, Perfektüp'ten, Wander Ciba'dan, Mercedes Benz'ten, Vita Teneke Kutu'dan, Hoover'den, Emayetaş'tan, Rabak'tan, Bozkurt Terilen'den, Türkay'dan ve diğer birçok fabrikadan işçiler geliyor. Fikir Kulüpleri Federasyonu'ndan, Teknik Üniversite'den gençler geliyor. Diğer devrimci sendikalarından yöneticiler geliyor. İşçilere desteklediklerini bildiriyorlar. Ve her geçen gün, her geçen saat Magirus işçileri hakkı isteklerine biraz daha yaklaşıyorlar.

● Maden İş Sendikası toplu sözleşme uzmanı İsmail Sığın tevkif edildi

12-Kasım-1968 günü işveren temsilcileriyle görüşme yapan Maden-İş Sendikası Teşkilatlanma Dairesi uzmanı İsmail Sığın, daha sonra Bakırköy savcılığına çağırılmış ve mahkemeye verilerek tevkif edilmiştir. Mahkeme Sığın'ı 275 sayılı Yasaya muhalefet suçuyla tevkif etmiştir. Sendika hukukçuları 275 sayılı yasaya muhalefet diye bir suçun ceza kanunu içerisinde yer almadığı iddiasında bulunmuşlardır.

Ayrıca grev olayının başından beri işçi haklarına saygısız ve aykırı bir tutum gösterdiği iddiasıyla Bakırköy savcısı, sendika yöneticileri tarafından mahkemeye verilmiştir.

İşçiler halen Sultanahmet cezaevinde yatmakta olan sendika temsilcilerini ziyaret etmişlerdir.

Grevin bundan sonra yeni olaylara sebep olmaması için sendika yöneticileri ve işçiler fabrika yöneticilerinden kendilerini savcılığa ihbar eder durumda olmalarının yanlışlığını belirterek, tutumlarını düzeltmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

**GE
DA**

**BÜTÜN
YURTTA
REKAP
DAĞITIMI**

**GENEL DAĞITIM
Cağaloğlu İstanbul**

Ant Der : 538

İşçi Partisindeki çatışmayı basın nasıl yorumladı ?

Tafsilatını iç sayfalarımızda verdiğimiz TIP Kongresi ve TIP'teki çatışma, Bâbü'lî basında yine kulaktan dolma bilgilere dayanarak değerlendirilmiştir. Aşağıya aldığımız seçmelerde çeşitli yazarların TIP ile ilgili görüşlerini hiçbir yorum eklemeyen aynen yayınlıyoruz:

Ahmet Hamdi Başar'ın Barış Dünyası dergisi Kasım 1968 sayısında, Aybar'ın TIP İstanbul Kongresindeki sosyalizmin halkın iradesiyle kurulacağını ifade eden sözlerini ele alarak Aybar'a, dolayısıyla TIP'e yol göstermektedir. Barış Dünyası'nın bu yayını, büyük kongre sonuçlarıyla birleştirilince anlam kazanmaktadır.

"Türkiye'de sosyalizmin kuruluşu yasayacağı söyleyen TIP lideri, mutlaka şu iki yoldan birini seçmiş olmalıdır: 1) Ya bu sözler politika taktiğidir; sosyalizme karşı Türk halkında yaşayan büyük antipatiyi ve korkuyu yenmeye çalışmaktadır; iktidara gelince hangi yolu tutacağını ve tutmaya mecbur kalacağını pek güzel bilmektedir; 2) Yada sosyalizme mülkiyet bağlantıları dışında yeni münâ verenler arasına girmekte ve böylece olayların akışı içinde doğru yolu seçmiş bulunmaktadır."

Biz, Sayın Aybar'ın bu ikinci yolda olmasını dileriz.

...Ama bunun olmayacağını, sosyalizmin (özel mülkiyeti ve teşebbüsü tasfiye eden rejimin soy adı olan komünizmin) hürriyet havasına dayanmayan bir yaratık olduğunu herkesten iyi Sayın Aybar'ın bildiğine hiç şüphe yoktur. Bu rejim, hürriyet içinde ne doğar, ne yaşar. Bu ilhime uygun sosyalizme de özellikle bizim solcularımız sosyalizm dememektedir."

Kurtul Altuğ, 14 Kasım günü Yeni İstanbul'daki «Aksiyon»da, TIP'te olup bitenlerin CHP'yi gereğinden çok ilgilendirdiğine değinerek şöyle demektedir:

"Aybar'ın basında bulunduğu takuo, «Türkiye'nin gerçekleri»ne uygun bir sosyalizme uygulamayı seçip marksizmi reddedince, CHP'nin karşısında TIP'ın temsil ettiği «bir başka biçim sol» yer almıştır. TIP Kongresi, TIP içindeki «bilimsel sosyalizm şampiyonları»nı eleyince, TIP'in çehresi birden değişmektedir."

Şimdi TIP, umutluk gibi değişmez bir alışkanlığı bulunan halkımız için, hiç değilse CHP'ye yakın bir gülec çebreye bürünmektedir. TIP yeni havası içinde öyle bir sosyalizm savunuyor ki, marksizmin ve lenin-

Ümmetçinin bedbahtlığı

Bir mühim noktayı da işaret edelim: Bazı ahvalde, bilinmemesi, Türk milleti için: (Mutluluk) sayılabacak hususlar da vardır. Meselâ: Hükümete, devlete, kanunlara itaat-sızlık yollarını isyan, ihtilal usullerini bilmemek, solu, ortanın solunu, sosyalizmayı, komünizmayı bilmemek, öğrenmemek. Bu aziz vatanda anarşî, panik husule getirmek, yangınlar çıkarmak, kardeş kardeşe vurdurmak için, komünist leadı (molotof kokteyli) nin nasıl imâl edildiğini öğrenmemek, bilmemek.

A. ŞEREF LAÇ
(B. Sabah, 12.11.1968)

nizmin kitaplardaki tarifi ile ilgili yok. Türkiye'nin gerçekleri ne ise öyle bir sosyalizm, TIP'ın yeni hareket noktası oluyor. Üstelik bu açık seçik söyleniyor.

Artık CHP için düşünmek zamanı gelmiştir. Aşırı kabul edilen TIP bu yeni elbisesi içinde, CHP için ciddi bir rakip olabilir...

Kurtul Altuğ, TIP'ın CHP'ye yaklaştığını söylerken 14 Kasım tarihli Bâbü'lîde Sabah'ta Abdurrahman Şeref Laç, TIP'teki çatışmayı Mao'cularla Moskova'cılarının çatışması olarak göstermektedir:

"... MAO'cu grup, Revizyonist grubu saf dışı etmek istemiş, muvaffak olamayınca, bir iki gün evvel yapılan büyük kongrede hâdise çıkarmış, yoldaşlar, kendi aralarında, bir hayli dövüşmüşlerdir. Bu sırada, MAO'cular, Moskova'cılara, alenen:

"... Revizyonistler, sosyalizmanın düşmanları, oportünistleri" diyerek sopalarla hücum etmişler, kafa kırmışlardır.

Bu hâdiseler dahi aşırğa çıkarmıştır ki; Türkiye İşçi Partisi, solun en ucundaki Moskova'cısı, Pekincisi ile lebâ-leb dolu, hâlis muhlis sosyalistlerin kaynaştığı, çeşitli komünistlerin çöreklediği bir siyasi partidir."

Kemal Bisalman, Milliyet'teki sütununda, 14 Kasım'da «Aybar'ın zaferi» adlı yazısı ile TIP kongresi sonucunu şöyle yorumlamıştır:

"Açıktır söylemek lâzımsa, İşçi Partisinin bugünkü güçlü partiler açısından pek önemsenmeyecek güç değildir... Ve bugüne kadar tuttuğu yolda giderse de bundan daha ağır şahım bir şey olacağı şüphesizdir... Halkın sağ kanat tarafından devamlı olarak TIP aleyhine şartlandırılması, bazı çevrelerce katı sosyalizme duyulan bir çekilme ve ağıza sakız yapılan TIP sloganlarına karşı duyulan bıkkınlık bu şüphemizi kuvvetlendirecek niteliktedir... İşte Aybar da bunu hissetmiş ve partisine yeni bir mücadele bizi verebilmek için son dört ay zarfında taktiklerini değiştirmiştir. «Madem ki, bu iş böyle karınca hızıyla yürüyor, başka bir yol denemekten tabii bir şey olmayacaktır» diye düşündüğüne şüphe yok... Ki Aybar'ın, bu değişikliğin meyvalarını daha şimdiden toplamaya başladığını rahatlıkla söyleyebiliriz."

Yeni Gazete de, 12 Kasım'daki bagyazısında kongrenin Aybar'ı daha da güçlendirdiğini, buna karşılık partinin iki yıl önceki kongresiyle kıyaslanamayacak bir sönüklük içine girdiğini belirtmekte, TIP'ın böyle bir merhalede geçmesinin zaruret olduğunu, tasfiyelerin zamanı tamamen temizleyemediğini belli ettiğini öne sürüp devam etmektedir:

"Üstelik mesele bundan ibaret de değildir; parti yöneticileri arasında Merkez Yürütme ve Genel Yönetim kurullarında başlayan çekişmenin açıklanması için 77 inza ile verilen önerge-nin tartışılması sosyalizmin yorumu konusunda partide yeni bir çatışma belirmesine yol açmıştır. Bu, Mihri Belli taraftarlarının çıkardığı olayları da

GENÇ İSTİDATLARI TANITIYORUZ:

Şule Y. Şenler

Şule Y. Şenler, Mersin'de 1938 yılında doğmuştur. Orta Okuldan sonra Kız Enstitüsünde okumuş ve kendini sanat ve edebiyata hasretmiştir. Kadın ve Ankara'da Medeniyet gazetesinde diğer bazı gazetelerde yazıları çıkmıştır. Şule Y. Şenler, hem aruz, hem hece vezni ile olduğu gibi serbest vezni ile şiirler yazmaktadır. Bu gün kendisini «Perde Arkalarında» isimli bir şiirle okuyucularımıza tanıtıyoruz.

Perde Arkalarında

Yine hava kararı, yandı bir bir ısıklar,
Her ışığın ardında bilinmedik bir sır var.
Akşamın gelmesiyle indirilen perdeler
Bazen bir büyük sevinç, bazen hüznü perdeler.
Şu yeşil panjurlardan süzülen hafif ışık
Ardında sevmekte belki de iki aşık
Belki de genç bir çift, şu evde evleniyor,
Herkes sevinç içinde gülüyor, eğleniyor.
Şu perdenin ardında belki de bir ihtiyar
Ya hasta, veya yalnız kimbilir ne derdi var?
Yarın ne satsam diye düşünüyor genç bir dul,
Vine ağ mı kalacak yoksa şu iki yoksul?
Bir adam düşünüyor eli şakaklarında
Bir iş bulamayacak mı her gün gibi yarın da?

Akşamın gelmesiyle indirilen perdeler
Bazen bir büyük sevinç, bazen hüznü perdeler.

ŞULE YÜKSEL ŞENLER

(Sinyal, 14 Kasım, 1961)

Hazreti
Fatma'yı
sinemada
canlandırması
teklif edilen
Dini Yazar
Şule Yüksel

Evet o
diye

(Saklambağ, 12 Kasım 1968)

Has okuyuculara ilanlat!

Bilmeyen haberiniz oldu mu? Bundan birkaç hafta önce Sabah Gazetesini devraldım. Asla ticarî bir hirs neticesi olmadı bu iş.

— Sabahın durumu nasıl?

— Pek parlak değil. Satışını artırmak için yarından itibaren birçok yeniliklerle çıkacaktır. İnşallah Bugün'ün has okuyucuları ve kardeşlerimiz, yarın sabahtan itibaren, Bugün ile beraber birer de Sabah alırlar ve satışları böylelikle artar.

— Daha başka gazete çıkarmayı düşünüyor musun? (Bazıları bu suali alaylı bir şekilde soruyor.)

— Düşünmüyorum değilim. Hele şu rotatifi kuracak bir yer bulup hayırlısıyla işleteyim de... Kadınlar, çocuklar için haftalık gazeteler ve dergiler çıkarmak başlıca emelimdir.

M. ŞEVKET EYGI
(Bugün, 14 Kasım, 1968)

A N Y • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Sorumlu Müdür: ALPAY KABAÇALI • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare perisi: CAĞALOĞLU, Basım ve Yayıncılık, Tan Apt. 10/12 • İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu 934 • SİRKEÇİ • İSTANBUL • Ankara temsilciliği: Tel. 18 40 30 •

Dişli: SON RAAT, Baskı: VATAN MATBAASI • Fiyatı Dağıtım: HÜR DAĞITIM • Cagaloğlu - İstanbul, Tel: 27 85 54 • İstanbul Dağıtım: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. • İlan: Santim 25 Lira; yayıncı ilanları yüzde 50 indirimlidir. • Tek sütun üzerine 5 santimlik kute yayıncı ilanları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.